

“Ýurt” žurnalynyň kitaphanasy

Bu sözleri ýazdym, ýandym...

* * *

Bu sözleri ýazdym, ýandym,
ýanmazlygyň ugry barmy?
Kä ýalany ýagşy sandym,
ýalandan soň dogry barmy?

Özüne ýat, iline ýat,
halky urup etdirýär dat,
güller, daşlar edýär perýat,
göýä sallan biribarmy?

Ýok, yrza däl tans edýänler,
sorsaň diýýär “şans edýän-le”,
senedini kemsidýänler,
ýüregñiziň ýagry barmy?

Gaty gitsem, geçiresiz,
düşmäň men deý ejire siz,
ne jaý gapy, penjiresiz,
ýurdy ýykan ogry barmy?

Bedew atlar - guwananym,
ak inerler - sygynanym,
malym-başym, ýygynanym, --
goç-guzyda sugry barmy?

Men diýýän il aglatdylar,
janym oda daglatdylar,
gök ýalany şaglatdylar,
abat ýürek, bagry barmy?

Millet pesi unadymy,
ýa alaçsyz gynadymy,
merdi-merdan ownadymy,
busup ýatan iri barmy?

O gelin nä sermenip ýör,
elin gaty çermenip ýör,
hany çaga, sallançak, tör,
ýa-da işsiz äri barmy?

Ak güneşi gara bolan,
bagry-başy ýara bolan,
pelek bile salyp alan,
Pyragy deý piri barmy?

Gözellerniň jilwesi bar,
gara bagly kölgesi bar,
dagu-deňiz, jülgesi bar,
deresinde şiri barmy?

Eh-eý, gardaş, “doly-soly”,
bize diýen “däli-säli”,
aýdaý göni, bolma loly,
senden yrza diri barmy?

20.06.00.

* * *

Ejeme

Ýurt ýykyldy aýagyna orramsyň,
it üýrmän uwlaýar, çyňsaýar ýa-da.
Şahyr diýýär: “Gül ysy bar pop-porsyň,
hakdan däl, han-sandan gelinýär dada...”

Erkekler aýal deý ýaşyndy ýaşmak,
ärler topby geýdi gara başyna.
Ar däl-de mertebe ýurduňdan geçmek,
hem el sermek kesekiniň aşyna...

Dereje, ullakan, kiçi-girim däl,
ah, dyz epme kursy, emedekleme.
Gyz-gelin, ýaş-garry bolmaly hammal,
hem uly borç girrik äri ekleme...

El çarpyşyk, uly ýalan ýokarda,
çaga çypdyrmadan bermeli sapak.
(Çal saç çyplaň agynap ýör akarda,
uýadu-aýbyna tutanok papak...)

A sen maňa, kábäm, goşulma diýýäň,
otur diýýäň gara başyň basyr-da.
Ah, goşulman dälmi utuldyk eýýäm,
hem gara gul XX asyrda!..

8.07.00.

* * *

Ýeri, ynha haky aýdyp,
satyldyň-da, tutuldyň-da;
õňe gitdiň yza gaýdyp,
etildiň-dä, atyldyň-da...

Öldürildiň, gömüldiň soň.
“Är ýigitdi!” Öwüldiň soň.
Dünýä doldy habarlaryň,
ýagty bolsun gabyrlaryň!..

Ýalňyz dälsiň, seniň ýaly,
däli başly tapylyp dur.
Hemem dünýäň şol bir aly,
haky aýdan gapylyp dur.

Onsoň biri ýazan bolar,
sorap daýy-eñňesinden.
Gidip piwo süzen bolar,
ýazyp alan teñňesinden.

Göz gezdirer, gowy baldyr,
injik gözläp töwerekden:
“Dünýe geçer ýaldyr-ýuldur,
kim işlär, kim ýaşar ökde...”

Ak gujakda pikir eder:
“Ýene biri tutulsa-da...”
Özi abat, şükür eder:
“Ýene biri atylsa-da...”

A hakykat ýeke däl hiç,
ene biri götär ýerden.
Habar geler ir ertir, giç,
pylan boldy pylan ýerde...

24.06.00.

* * *

Gan ýaşa dolan gözlerim,
gören bar-da, ýok-la goldan...
Bu aýdyp ýören sözlerim
ýalňyş bolaýmasyn, allam?

Bu ýazyp ýören zatlarym,
hyýal ýaly bigerejik...

Ýalňyz ýurdunda ýatlaryň,
ömrüň pahyr barýar geçip...

Uýanym hem ynananym
bolmajagu-ýalanmy ýa?
Aglanym hem gynananym,
il däl, ilen-çalanmy ýa?

“O nämemiş il bähbidi,
ýa özüňki gutardymy?”
Diýýär çynar çykan kâdi,
halkyldadyp owurdyny.

“O nämemiş azat-erkin,
gözläp, sözläp ýaşamaklyk? --
diýýär goran ilniň berkin,
hem ümleýär: -- Çözüär başlyk!”

Soňam goşýar: “Tut” diýýä-dä,
maňa galsa, tutjak däldim.
Öýde heleý “üt” diýýä-dä,
maňa galsa, ütjek däldim.

Aý, onsoňam, ilem şeýle,
her kim tutan ýerin ýolýar.
Günem boldy gitdi öýle,
gol çek senem, diý-de “bolýar!”

Eý, alla, men gol çekýärim,
ne diýseler diýýän “bolýar”.
Meniň ömrü beren kârim,
toýa “gelen” gül deý solýar...

21.06.00.

* * *

Kerim aga bagyşlanýar

Aý, bolýa-da, türkmençilik,
uly gürrüň “diýdi-diýdi”.
Sag bilen sol kân kemçilik,
hyşy-wyşy, “iýdi-iýdi”.

Ol işlemän gazandy kân,
bul işlemän düzendi kân,
ene biri bezendi kân,
ilde ýogun “geýdi-geýdi”.

Kim haramdan paýly boldy,
at-araba, jaýly boldy,
aýdan eli ýaýly boldy,
dyman tomus “buýdy-buýdy”.

Açyk gürrüň edeliň-le,
açyk urşa gideliň-le,
Ýok, bolmaz ol eli giňlik,
samana suw “guýdy-guýdy”.

Onuň gözi gyşyk ýaly,
munuň agzy işik ýaly,
iki-eke meşik ýaly,
ulus ili “soýdy-soýdy”.

Ah, ol oğlan işlejekdi,
emende-de dişlejekdi,
neressäni nebis ýykdy,
Ýol başynda “köýdi-köýdi”.

Etek alty, ýeň ýedilik,
edi bela, geň ýedilik,
men-menligu-öňňe gylyk, --
bagrymyz gan öýdi-öýdi.

O göripdir, o-da bahyl,
o hiç gowa bolmaz dahyl,
gezek berseň, diýer “Wah, il!”
bilmen, nämä uýdy-uýdy?

O satagan, gürlemegin,
o ýatagan, derlemegen,
o biriniň ýok elegem,
golaýlatma “meýdi-meýdi”.

Ol egridir, diýmez göni,
ol ogrudyr, iýmez göni,
o pylany söýmez seni,
o nämüçin, “sögdi-sögdi”.

Bala ogşap şirin sözi,
haçan ilin güler ýüzi,
bu türkmeniň dagy-düzi, --
bolarmyka “söýdi-söýdi”?!
19.06.00.

* * *

Köne dostlar ýazýarlar: “Dönük hem bozuk -- diýip.
-- Seniň bilen dostlugmyz çoh agyr ýazyk” diýip.

Olardan bir haýyşym, anygrak bolsalar.
Per-elek deý gaýyşyp, uçman, ýerde galsalar!

Wah, bir saçak ýazanna iki ýazmadyk bolsam,
bakman mala gyzanna, haka gyzmadyk bolsam,
pikir eden zadymy gizläp, ýazmadyk bolsam,
aýtsynlar.

Ýa çakylygna baryp, dogry gaýtmadyk bolsam,
nireden bela baryn bilip aýtmadyk bolsam,
hapa niýet, pikir-oý tirkän bolsam yzma,
ogryn-dogryn, ýaşyryn bakan bolsam uzuna,
aýtsynlar.

Ogurlap gaýdan bolsam ýazjak ajap eserin,
urlup kütelden bolsam darak-synny-keserin,
gaty бүdreden bolsam, çarkandakdan äkidip,
öňüme tutan bolsam, özüm ýatyp bukuda,
aýtsynlar.

Hakyn iýen bolsam aldap ýa aglap,
donun geýen bolsam talap ýa ýaglap,
ýaglamasyz ýerin kimdir biriniň,
ýa öňünde duran bolsam direnip,
aýtsynlar.

Ýogsa-da bir bozuga
bozuk diýdi şu diýip,
şol bozугyň elinden döwüm-dişlem nan iýip,
Bozuk-sozuk diýmesinler, gaty bozaryn bozsam,
soň onsoň düwdek bolup, gargap geçerler ýazsam...

18.06.00.

* * *

Gülme, zalym, gan ýaş edip gözümi,
ýakýar diýme ýüzügimiň ýalkymy.
Herne bolsa aýdaryn men sözümi,
hemem bir gez götererin halkymy...

Galdyraryn çaň-tozandan, kirşenden,
kakyp, silkip, päk ederin jemini.

Gulagyna gapak guýup gurşundan,
hoşal bolma, tapdym diýip çemini.

Eñteriber ýalan-ýaşryk üstünden,
bakma iliň gygy bilen bagyna.
Akyl olan diýmez asla üstün men,
akmak olan bakmaz ýele-ygyna...

Ataň bilen, eneň bilen jemlenip,
daşu-kesek galdyr öňüne hakyň.
Suratyň bas, gyrmyz dony ýeňlenip,
ýa jylawun saklan bolup ak atyň...

Aýdym aýtdyr, ýykylmaga çukursyz,
goşgy ýazdyr, kendirigi unsuza.
Öwse ynan döwüm nansyz pakyr gyz,
altyn eçil ile belli sansyza...

Ýok, gidiber, dur diýjek däl indi men,
omman atdyr ýaranjaňlar polkuna.
Dogry, ýanýan, ýanar ýörün şindi men,
hem garaşýan ýata suwdan tolkuna...

18.06.00.

* * *

Ýene ýagys, ýene gara bulutlar,
meň ilimiň güneşine ogsamaz.
Daglar otyr egni gara halatly,
çykarma ýok ir ertirden agşama...

Ýene pikir, ýene تنها ýekelik,
iller onda garaköseň, şermisar.
Nirde galdy ár sarylyk, tekelik,
bu türkmeni türkmen eden namys-ar?

Nirde galdy ýomut, gökleň, sarygym,
salyr ili, ýazyr ili, alili?
Nirde galdy tāk türkmenim, arygym,
ýa бүrdүmi hile bilen al ili?..

18.06.00.

* * *

Ah, Ýowşanym, boz oglanym,
ak ýüz, gara göz oglanym,
pikir-oýy owadanym,
okap çayyn sowadanym...

Ar alandan ar almadyň,
sögene sögmediň porsap.
Bag ekipdiň, bar almadyň,
neneň gamdan bolarsyň sap?

Taýak sokan tigrilerňe,
tigrini döwdürdi-le.
Maý yok yza öwürlerňe,
ýurduň içe çüwdürdi-le.

Ah, Ýowşanym, ak oglanym,
garaldyň-la, ýoruldyň-la.
Könlünde kir yok oglanym,
çaň-tozana garyldyň-la.

Gunça ýaly guwandyrp,
güller ýaly açyljakdyň.
Owazdan, sözden gandyryp,
mähir bolup saçyljakdyň...

Gül ýapragy daraw-daraw,
gyzganlykdan süýrediler.
Şer görmedi gaty garaw,
haýyr pahyr çüýredi-le...

Süýji Ýowşan boljakdyň-la,
ajadyň-la zäkler ýaly.
Ile gowşan boljakdyň-la,
çykyp gitdiň täkler ýaly.

Gara Ýowşan, Garadonly --
boldy gitdi adyň indi.
Iliň öter bagry ganly,
kime ýeter dadyň indi?!

18.06.00.

* * *

Ar ýolundan gitme, göwnüm,
şaha döwen gider döwlüp.
Utan bolsun hile-ally,
hoşal bolsun dünýe-mally.
Sen utulan bol-da galaý!

Kast ýolundan gitme, göwnüm,
kast edenler öter düwnüp.
Ýykan bolsun eli ganly,
bukan bolsun elniň ganny.
Sen ýykylan bol-da galaý!

Satanlary satjak bolma!
Atanlary atjak bolma!
Gül ýapragy -- goşgularňy,
ýaz ýagyşy -- hoş gylygňy, --
ele berme, al-da galaý!

Bilmedik bol, daş atanlar
bolup galsyn baş atanlar.
Aňmadyk bol aňtanlary,
gep-gybatdan aňkanlary.
Soldursalar, sol-da galaý!

Ownuk daş kän, jagyl-jugul,
haýsy birne agjak çogup?
Teşnä suw ber, bolsa suwuň.
Atyp boýnun ýolma guwuň.
Yzyndan göz sal-da galaý!

17.06.00.

* * *

Eger men özüme çalyşan bolsam,
şondan gelmän bolsa iller kömege,
aýby nä ýykylsam, ýat ilde galsam,
ilim kaýyl bolsa soňsuz döwege...

Aýby nä sögülsem, söýülmesem ýa,
bary özüm üçin, öz nepim, aýbym.
Öýümde, ilimde goýulmasam ýa,
gara başym bolsa aladam, gaýgym...

Eger men il üçin çalyşan bolsam,
iller bilmän bolsa ýananyň oda,

aýby nä ýykylsam, ýat ilde galsam,
ilim düşünmese ýa bolsa sada...

Aýby nä, il bolsa, il bolmasa ýa,
bir ömrün -- jöwherin berse goragsyz.
Gurdun alan garga daş salmasa ýa,
Ýol ýitirip, tapjak bolsa soragsyz...

Aýby nä, aýyp-la, nedir alajym,
aýbyny ýaşyryp aýňalmadykdan?!
Kim ol ilin ýerne berjekmiş pajyn,
bes-aý, gürrüň bomy “myşdan”, “medikden”...

16.06.00.

* * *

Bu zamana kaşlaşýar-la,
solýar-la tylla derek.
Watan menden daşlaşýar-la,
göýä bir tamdyr çörek...

Bu zamana bulaşyk-la,
daňylgy-la dogrular.
Watan bir altyn aşyk-la,
sülüp ýör-le ogrular.

Bu zamana nä zamana,
gowy bolar öýtdük-le.
Döwran döndi pälazana,
depä çykdy göýdükler.

Bu zamana kaşlaşýar-la,
daş galyp tamdyr çörek.
Watan menden daşlaşýar-la,
ýakyn gelmäge derek...

may'-iýun, 2000.

* * *

Watan bir kiçijik çyrşak çaga däl,
üstün kakyp ýerden galdyrrar ýaly.
Ýa daljygan ýetginjek däl, aga däl,
duruzyp “hähini” aldyrrar ýaly.

Elin çarpyp uçyr ýaly kepder däl,
ýa bedew däl, suw içire sygyryp.

Ýazyp, pozup zyňar ýaly depder däl,
ýa süri däl, gaýtar ýaly gygyryp.

Watan bag däl, suw berere süllerse,
ýa-da alyp başga ekip bolanok.
Il aglasa, ilhan için güldürse,
baryp dulugyna çekip bolanok.

Watan ot däl, odun atsaň üstüne,
ýa-da suw däl, doldyr ýaly kündügiň.
Watan bar zat pena bolsa dostuna,
Watan hiç zat, satsaň ýada jinnegin...

may'-iýun, 2000.

* * *

Ýeri, biz-ä bolduk “däli”,
başga gezek aljak ýokmy?
Gadym-gadym türkler ýaly,
babaýigit boljak ýokmy?

Babaýigit, gaba ýigit,
tohum-tijiň ýitdimi ýa?
Ýigit köki çakyp çigit,
“Ak baýdakla” gitdimi ýa?!

Hany namys, hany arlar,
kanda gyzyl ýüzi solman?
Görse biraz gözi barlar,
gören ýaly etse bolman!

Gulaklylar üşerilse,
juda gulak ýapryp ötmän.
Urulan bir kürşerilse,
depene el çarpyp gitmän.

Ýeri, biz-ä bolduk “haram”,
“halal” bolup ýatjakmy il?
Öňi harap, yzy harap,
egilen baş, бүкүlen bil...

10.06.00.

* * *

Gün dogupdyr Günbatardan,
Gündogarda ýaşdy şapak.
Türkmen at mündi gatyrdan,
olam gaty çykdy depek!

11.06.00.

* * *

Meň ilime daşdan ýagy,
duşman gerek däl, alla.
Meň ilimiň ýetik dagy,
puşman gerek däl, alla.

Bölüp-büçüp içlerinden,
gara görüp-gedemlikler,
bir-birege öçlerinden,
hünni gara ak öňlükler...

Bir-birege darar zalym,
bakmaz naçar ölenine.
Daşdan gelen görner alym,
per diýer ýat ýelegine...

Kim çalyssa ýürek-bagryn
ele alyp, paralaplar,
urarlar-da ýüküň agryn,
Ýok ederler ýaralaplar...

Kim işlese ilim diýip,
ýigreneler, ýekirerler.
Il diýenler gider köýüp,
il iýenler kök urarlar.

Meň ilime içden künde, --
agdar-düňder gerek däl-le!
Ol şeýle-de gara günde,
bürüp barýar gara päller...

11.06.00.

Söz uzagy ýakyn edip bilýändir...

* * *

Söz uzagy ýakyn edip bilýändir,
dynjak günü bardyr ilimiň meniň.
Göz dikilip garaşylan gelýändir,
injek günü bardyr silimiň meniň.

Ýatma ýokdur soňsuz siňekläp beýle,
içinde asgyryp galjagy bardyr.
Kim ol aýdan, iliň günü bor öýle,
il bolana beýle ýykylmak ardyr!

Ýollar uzak-uzak bolubersin, goý,
gurubersin duzak gursa gurrumsak.
Il bolan kakynar, turar, tutar toý,
gaçar barar diýme agsagu-towsak...

Içinde egilen, daş alan bolar,
dolanany bolar yzyna merdem.
“Şu ilmi, mal ahyr bir topar bular!”
diýen bolma, ýüzüm galdyrar ýerden.

Söz ýakyny alys edip bilýändir,
gara ýygyn inmez ýáýlama meniň.
Ilki ele gylç alan ölýändir,
eli degjek dälär aýlama meniň!

8.06.00.

* * *

Türkmenim, bu sözi aýdýaryn saňa,
men saňa gerek däl, sen gerek maňa!
Ne beýle bizar sen, oguldan-gyzdan,
läbik gara batga çümüpsiň dyzdan!

Dagdy bolan ýaly ýeňsäni gaşap,
oturjakmy süýşüp aňyrrak, aşak?
Gorkyň ýokmy çöküp, ýatyp galmakdan,
çagaňy, özüňi atyp galmakdan,
nadanlygyň çuňňur gara çukurna,
umyt ýokmy dikelerňe, çykarňa,
ne beýle ýatyp sen,
siňekläp süýji,
ýa-da ýykanlaryň rüstemmi güýji,
meňkiden, seňkiden, birleşsek, üýşsek;

-- Çekil-eý, bes indi, gurrumsak! -- diýşsek...
Çyndan gowşak bolsa o taýy ogryň,
bir gezejik aty çykmazmy dogryň?!

10.03.00.

* * *

Nirde galdyň milletim sen,
ne-hä meni diňlediň sen,
ne özgäni diňlediň sen,
ne özüňi oňladyň sen,
ne illeri oňladyň sen,
ne ýatdyň, ne iňlediň sen,
ne agraľdyň, ýeňlediň sen,
ne dertlediň, ne gutuldyň,
neden utduň, ne utuldyň...

Bir görseň-ä beg ýaly sen,
bir görseňem seg ýaly sen,
çykýar kimler depäňe, waý,
öwrülip dur Gün bilen Aý...

Ýatdyň gaty ýatyşyň dek,
göryän ýaman ýatyşyň bek,
süýji ýaly baksan daşdan,
doýup ýatan ýaly aşdan...

10.06.00.

* * *

O ýerde, içinde Watanyň, iliň,
Watan diýip, ýalňyz galdyk, ýat bolduk.
Bu ýerde, daşynda Watanyň, iliň,
Watan diýip, gargyş aldyk, ät bolduk.

Gargady alkymyn alanlar iliň,
alajagözen deý porsap, aňkydyp.
Il tomaşa etdi derini sylp,
hemem it deý irdi ýaňka-ýaňkadan...

Aňyrrak, aňyrrak bakaly, göwnüm,
döwülmäli, gyýylmaly, çökmäli.
Goşgyňy ýaz, gynan, ýaz käte öwnüp,
çap bolmasa, doldur-da goý çekmäni...

11.06.00.

* * *

Ýaşlyga nä lybas geýdirende nä,
gojanyňky, agrasyňky, selkiňki.
Boşluga nä lybas geýdirende nä,
Ýolbarsyňky, şagalyňky, tilkiňki...

10.06.00.

* * *

Men halkymy minnet edip uramok,
heýem bir şahyrda bolarmy minnet?
Men halkyma jennet wada beremok,
heýem bir bir adam gurarmy jennet?

Walla, gurjak-gurjak bolaram ýogsa,
belki, guran ýalam eder düýşünde.
Jennet wada berýän bolmasyn gowsy,
wada kän-de, jennet gurlanok şindi...

09.06.00.

* * *

Ogul-ogul boljakdym,
dowul-dowul boldum-la.
Öwül-öwül boljakdym,
döwül-döwül boldum-la.

Oýnajakdym, güljekdim,
agladym-la, agladym.
Gitjek däldim, geljekdim,
galdym ýolum bagladyp.

Gör, kimler itdi oda,
gör, kimler tutdy ýolum.
Zäher atylan bada, --
ýada baglan ykbalym!

9.06.00.

* * *

Aklawçym Gurbanmyrat Nyýazowa

Sen dag ýaly durjak bolýaň hak üçin,
emma daga gara bulut abandy.
Şerray diýýär: “Mert ähliniň ýak için,
hak diýene ogşat hapa dabanňy!”

Sen çynar deý boý uzadýaň Güneşe,
emma Güni gara duman gizledi.
Şerray diýýär: “Ile eçiliň neşe,
çagasyny oda bersin izledip...”

Sen daş bolup düwülýärsiň ýumrugam,
emma daşy alyp atýarlar oda.
Şerray diýýär: “Boşy kowuň ugruna,
düşünen-aňlany getirin dada!”

Sen suw bolup ýakjak bolýaň teňňäni,
sud, prokuror daş üýşürýär gözbaşam.
Şerray diýýär: “Günüň barmy geçmäni,
goşul bize, demir daşam, daş daşam!”

Sen adam deý gyýylýarsyň, gülýärsiň,
çagalaryň gulküsine goşulyp.
Şerray diýýär: “Çaga ýaly ölýärsiň,
eke çykyp garşysyna goşunyň...”

9.06.00.

* * *

Sözün döwri geçdi diýýäriň özüm,
eýsem, sözün döwri geldimi ozal?
Şahyr şygry ýazýar janyna dözüp,
nadanu-nadara ýaşap ýör gözäl...

Söz näme, nireden döreyär nädip,
biljegem bolmaýar şermende, egsik.
Gezýär ol özgeleň ömrüni gädip,
öňe düşýär nirde ýüwrükden towsup.

Soň bir gün depä-de çykýar ol ýeser,
barmagyn çommaldyp, dyrmap ýeňsesin.
Diýýär: “Meniň özüm in beýik eser,
Ýok ediň, kesdiniň şahyryň sesin!”

Şondan soň başlanýar uly şakyrdy.
Aýaksyzlar depjek. Dilsiz duzlajak.
Bir görseňiz, şahyr ýatyr akarda,
setirleri köşek ýaly bozlajak...

Emma köşek sesin eşitmez kimse,
gök gürlän deý beýik kümsügiň sesi.
Sözüň zamanasy boldumy, eýse,
iýdiler-ä ony dil bilen kesip...

8.06.00.

* * *

Ýazarlaryn öldürýändir,
türki älem, türki älem!
Bozarlaryn güldürýändir,
türki älem, türki älem!

Dogulyp dur çagajyklar,
bogulyp dur agajyklar,
haýat däl-le, janajyk-la,
türki älem, türki älem.

Başbakanlar ezijije,
deriň diri ýüzüjije,
ötmän geçdi gara gije,
türki älem, türki älem.

Özünde iş, bitmez eger,
kime gidip, başyn eger,
kendine ýat, ýagy, meger,
türki älem, türki älem.

Ýaýlasy bar, gül-çemenli,
aýlasy bar, ýanly, ýeňli,
özge däl, özünde geňlik,
türki älem, türki älem.

Emel ýeten gompyja-la,
garny, göwsi tompuja-la,
garyp ýatan ýympyja-la,
türki älem, türki älem.

Ýurdy zeňňin, dag-deňizli,
gara ört olar güler ýüzli,
Ýol ýörejek ýumuk gözli,
türki älem, türki älem...

7.06.00.

Watan üçin, gyzyl gülli,
okaň meniň ezizlerim!
Gün geçirmäň telli-pelli,
okaň meniň ezizlerim!

Göýdükmesin ýaş beýnimiz,
giň bolsun pikir, üýnümüz,
dogman ölmesin genimiz,
okaň meniň ezizlerim!

Bir ýamansyz ýagşylyk ýok,
ýanman şahyr, bagşylyk ýok,
boş geçen deý wagşylyk ýok,
okaň meniň ezizlerim!

Parh etmez gök, etli gutap,
iýjek boluň depder, kitap,
ulus ile bolsun bir tap,
okaň meniň ezizlerim!

Owadan don ýyrtylgyçdyr,
köşki-eýwan ýykylygyçdyr,
ylymly il uçar guşdur,
okaň meniň ezizlerim!

Çörñeşmäň çep bilen çöpe,
güýmenmäň gybata, gepe,
dag görünmez ýaly depe,
okaň meniň ezizlerim!

Bahana ýok, sebäp ýokdup,
galkynjagyň ýoly akdyr,
hak ylymyň orny päkdir,
okaň meniň ezizlerim!

Ejiz bolmaň, boluň merdem,
belent duruň dawa-şerden.
Bilim diýip galyň ýerden,
okaň meniň ezizlerim!

Sömp-sömplükden peýda bolmaz,
gomp-gomplukdan peýda bolmaz,
okuwdan hiç zyýan gelmez,
okaň meniň ezizlerim!

Oýnamasyn egsik, ogry,
baýnamasyn kümsük, egri,
diňe öňe çyksyn dogry,
okaň meniň ezizlerim!

Bagrym meniň para-para,
nadan çekjek boldy dara,
düşüniň namysa, ara,
okaň meniň ezizlerim!

Syrtmak ýerne sapar sallan,
döwet galam berdi allam,
turuň, gara günde galmaň,
okaň meniň ezizlerim!

Erki peşgeş bermez kimse,
geň görüler aňsyz ýeňse,
dymmaň dymmasyza kümsük,
okaň meniň ezizlerim!

Ýer-ýurt üçin, ýanyp ýatan,
ärler üçin, ganyň atan,
dursun baky ata Watan,
okaň meniň ezizlerim!

6.06.00.

* * *

Munda özüň mekir öýtmek bolmaýar,
mekir öýden günüň gutarýar dostluk.
Hemem dosta pikir aýtmak bolmaýar,
pikir aýdan günüň gutarýar dostluk.

Ýagşy-ýaman ýaplanmaly ugruna,
ähli pesliklere dymmaly ýeser.
Şeýdip ýandym men ýalanyň howruna,
hemem şeýdip dogman galdy bir eser.

Çynsyz bolsa ýazar, şahyr,
ýüregin
çöwürüp ýören açyk goýlan saçak deý,
nädip biljek ulus iliniň düregin,
eň astynda bukup goýlan pyçak deý?!

Eý, Allam, nähili agyr kysmat bi,
men özümi gözläp, tapyp bilemok.
Altyn diýip asylanym mis atly,
göge alma atyp, gapyp bilemok.

Çyrşajyk çagadan çakyr goja çen,
çyn gerek däl, hoş söz gerek owadan.
Şahyr bilen çigit satan baja çen,
hoş ýalany hüňjek ýatjak gowadan.

Şa bolanyň talaby has başgaça,
ol ýalany altyn gapda besleýär.
Gutaran çal boljak bolýar ýaş goja,
garry kempir gelin bolmak isleýär...

Wah, owarram, özge bilen oňuşsaň,
oňuşmasaň, çete çykyp ýatyp bor.
Nätjek özüň, kalbyň çynsyz çigişe,
eke alaç, çyn topunda atyp bor...

04.06.00.

* * *

Galkyn, Watan, gara güni
gara başa geýip ýatma!
Gara minnet gara uny,
bal ýalan deý, iýip ýatma!

Peslik bolmaz mundan aňry,
sorap däl, al bagty gaňryp,
sylan däl, gargan deý taňry,
allam, gora diýip ýatma!

Aldan bolup öz-özünüň,
aglan bolup öz-özüne,
oduň däl, külüň közüne,
çoýan bolup, köýüp ýatma!

Dyza çöküp şahyr, bagşy,
toý tutmagyň çeni ýagşy.
Serdar ýagdyr gary-ýagşy,
diňdir diýip, buýup ýatma!

Besdir, gaýdyp gördük yza,
er gaty maňlaýa, dyza,
erk bereli ogla, gyza,
erksizlige uýup ýatma!

Galkyn, Watan, galkynaý-a!
Silkin, Watan, silkinäý-ä!
Ah, şir näme, tilki näme,
şagaldan bir ... ýatma!

01.06.00.

* * *

Diýdik: -- Ynha, gowy bolar!
Gowy bolman gidiberdi.
Diýdik: -- Ynha, gowy geler!
Gowy gelmän gidiberdi.

Erbet geldi yzly-yza,
ýaman boldy ýylba-ýyldan.
Telpek geýen çökdi dyza,
baş a bela geldi dilden.

Kän gygyrдыk beglik hakda,
zeňňin diýdik ýer bilen ýurt.
It-pişgimiz öwdük hatda,
bärde dursun at bilen gurt...

Akyllymyş, asyllymyş,
asly barmyş illermiziň.
Şiresi zor, basymlymyş,
asal goşan dillermiziň.

Üýtgeşikmiş, aýrymyşsyn,
taňry halan milletmişik.
Gyz-gelnimiz saýrymyşsyn,
gözelmişin egin-eşik...

Wah, gözel-le, menem bilýän,
heý, il ýalam zat bolarmy?
Ýöne beýdip damak çalman,
goldaň iliň gowularyň!..

30.05.00.

* * *

Katra-katra gan ýaşlarym
saçylandyr Watan üçin.
Ýaram, bagyrda başlarym,
açaýlandyr Watan üçin.

Gara çekip güler ýüzme,
urulandyr gara gözme,
tüýkürlendir dogry sözme,
gaçaýlandyr Watan üçin.

Ýurt gözläp däl, gözel, goýy,
dok ýaşayyş, hezil toýy,
göýdükmesin, össün boýy,
göçülendir Watan üçin.

Aman bolsun oba-iller,
dal-daragtyn almaz siller,
hudaý halap, solmaz güller,
eçilendir Watan üçin.

Nesip bardyr duzdan, aşdan,
dogry ejiz gelmez kaşdan,
turar ärler, gara başdan,
geçilendir Watan üçin!

08.05.00.

* * *

Işleseň, şeýle bir ýagyň kän bolýar,
işlemeseň, ne ýagy bar, ne duşman.
Dişleseň, şeýle bir gaýgyň kän bolýar,
dişlemeseň, ne gaýgy bar, ne puşman.

Dünýä gelip, işlemänem bolanok,
çünki, iým ýok ýöne ýatan öküze.
Ölmez-ödi dişlemänem bolanok,
diş hem ýagy, hem nem berýär köküňe.

Ogry syçan ýa-da bolsaň alaka,
ammarlaryň gallasyny boşadýan.
Adam bolmak boldy gaty teleke,
dogry bolsaň, diýäýärler: “Kaş edýäň!”

Ýa egilip ýörseň egilmesize,
üzeňňiden üç geçmäge zor bolsaň.
Gulagyň jam bolsa başlyk sesine,
hem “Garagym aksyn -- diýseň -- hor bolsam...”

Emma hemmâ berilenok gylçylyk,
gyl ýolmak kyn gylçy bolup dogulman.
Bu dünýäniň öňi-soňy gulçulyk,
gandalyny gaçyran ýok çygylman...

29.05.00.

* * *

Türmebaş

Başarsaň, sen meni gaçyrjak däl-diň,
çüýretjekdiň gara jaýyň töründe.
Eger alla göge uçurjak däl-diň,
jaýlajakdyň dik oturdyp görümde.

Gabrymy özüme gazdyrjakdyň, hak,
diri gömüp hapa-harsyň içinde.
Hakyt özüň ýaly azdyrjakdyň, pak,
arak berip ulus ilini üçünde...

Çagalarmy çyrlatjakdyň yzymda,
keýp etjekdiň süýr depämden çüwdürüp.
Aýakda däl, gezdirjekdiň dyzymda,
ar aljakdyň gedem başym egdirip.

Köpegiň däl, garry gürjiň ardyndan,
içirjekdiň gara suwy bal edip.
Ýadadym men, ýoruldym men, ardym men,
emma aýtdym, aýtjak ýene galadyň!

Walla, öz erkime gitmejekdim men,
iller diýdi: “Ýene gelip gezjeksiň!”
Başarsaň, nämeler etmejekdiň sen,
bir ömür däl, ýene gelip ezjeksiň...

28.05.00.

* * *

Mysapyr türkmenlere

Düşünmeseň, owadan
ýylanyň gowy dünýe.
Sadaň dişin owradan,
hiläniň şowy dünýe.

Merde merdan boldurmaz,
aldar, awuň aldyrmaz,
ýykar, ýerden galdyrmaz,
bagşynyň “howy” dünýe.

Hak diýeniň haky ýok
meýlisinde saky ýok,
çägi bilen çaky ýok,
ýagşynyň ýowy dünýe.

Parhy ýok şa-gedaýyň,
çyn agtarmaň, çydaýyň,
allanyňmy, hudaýyň,
murtunyň towy dünýe.

Dogulmasaň, gelmeseň,
gelip hiç zat bilmeseň,
niresinde bolmasaň,
şol ýeri gowy dünýe...

27.05.00.

* * *

M. Täçmyrat bilen A. Berdimyrada

Sizem ýolda, menem ýolda,
uruş dowam edýär şindi.
Ol öň daşdan kän jan aldy,
kem-kem ýakyn geldi indi.

Sizem esger, menem esger,
jeň ýollary uzaýar-la!
Tyl tarapdan gelýän sesler
ahy-nala, agy-zar-la...

Siz ýaradar, men ýaradar,
ok geçipdir jigerlerden.
Garyp iller gara mydar,
ir-le gaty güberlerden.

Sizem ýesir, menem ýesir,
ulus iller sim içinde.
Gygyrýaryn basyp sesim,
gök ýüzünden guw geçende.

“Ýetir ile salamymny,
saglygymny ýetir!” diýýän.
Biz jeňiň alyp janyny,
“Bes -- diýeris -- adam iýmäň!”

22.05.00.

* * *

Ýüregimiz gysdy, gysdy,
gidip bolmaz, ýatyp bolmaz.
Onda Watan ot hem yssy,
salkyn saýa atyp bolmaz.

Gözlerimiz gussa, gussa,
ýumup bolmaz, dymyp bolmaz.
Onda Watan agyr hassa,
görmän, bilmän oňup bolmaz.

Jigerimiz ýara, ýara,
ýurt şemaly melhem tenha.
Il diýýär: “Git, başyň çara!”
Biz diýýäs: “Bararys ynha...”

21.05.00.

* * *

Säher nalyşy

Bendesinden delalat ýok,
men hudaýy çagyryaryn!
Ýaryl, böwsül, ýedi gat gök,
men aglamok, bagyryaryn!

Dag basypdyr gerdenimden,
gara dagy dünäder, alla!
Diňleýän ýok derdinemde,
haram menden öňder, alla!

Görkez bolsa guduratyň,
çybyna, çirkeýe ýetmez!

Ardy gyzgan guduz atyň,
aýagyna depgi etme!

Ýalaňaçla ogrulary,
şa lybasyn çilip giden.
Çykar lüýkden dogrulary,
gaýdyp gelsin bilip giden.

Gök baýyrlar, al bägülli,
aýaklarym öpsün ýene.
Bilýäň-ä sen, meň nä günde,
atýanymy gara daňa!..

Köşek ýaly bozlaýaryn,
enesinden yrak, yrak...
Ýa Ýaradan, Biribarym,
goýma gara günde gyrak!

20.05.00.

* * *

Köşk ýazaryna

Seniň üçin Başy diýmek Watandyr,
Watan diýmek Başa deňdir ylaýyk.
Meniň üçin Başy Watan satandyr,
şaýat oňa aňly-başly halaýyk.

Seniň üçin mertebedir egilmek,
ýurdy çapan paltalylaň önünde.
Meniň üçin mertebedir sögülmek,
egni çörek haltalylaň deňinde.

Seniň üçin serdar diýmek hudaýdyr,
tägu-taňry serdar bolar taýakly.
Meniň üçin ynsan şadyr, gedaýdyr,
hem adam däl hemme iki aýakly.

Her bir dogan çaga nurudyr hakyň,
çagaň haky hakyň haky, ylaýym.
Hak ynsany dowzah oduna ýakyp,
haýran, seniň aýlanyp dur gün-aýyň...

Haýran, seniň üçin mukaddeslik ýok,
haýyru-kanagat soňky çykan zat.
Meger, munda şundan uly peslik ýok,
dogan ilin depip gazanýarsyň at...

Serdar aga gara diýse, garadyr,
hünni gara ap-ak bolar tersine.
Bu beladan bagrym-başym ýaradyr,
ýurduň üsti kersene-de-bersene...

Walla, sende çägu-çygyr galmady,
balagy bilinden gaçan gahryman.
Ak baýdagy al öňünde galgady,
duşmana derweze açan mähriban...

Aýagyň astyndan ak çäge akyp,
gorkýan bolsaň, men barmaýyn, solaýyn.
Ýalany boýnuňdan syrtmak deý dakyp,
beýdip ýörm-ä, aý, sadagaň bolaýyn!..

29.04.00.

Nije merdan girdi ýere...

* * *

Mysapyrlyk aýdymy

Gowy türkmen ýüregmizi
baýdak edip uçjakdyk-la.
Halal iýip çöregmizi,
gül ýaýlaňy guçjakdyk-la.

Gözümize ýat bolduň-la,
Türkmenistan, Türkmenistan!
Ýüregmize ot bolduň-la,
Türkmenistan, Türkmenistan!

Daglary ýat, baglary ýat,
gülleri ýat, ysy başga,
dogan ilden, dadu-bidat,
goly bagly galdyk daşda...

Dost-dogan mat, duşmanyň şat,
güldüler-le pakyr-pakyr...
Aň-akyldan galdyň-la ät,
üstüň boldy şakyr-şukur...

Kimler gelip jereniňi,
owlagyňy awlap gitdi.
Tapman ugur-deregiňi,
nije ogul aglap gitdi...

Nije merdan girdi ýere,
ýatyr meger tükge düşüp.
Dadu-bidat, garyş-sere,
Ýokmy ilde aň hem üşük?

Gözümize ýat bolduň-la,
Türkmenistan, Türkmenistan!
Ýüregmize ot bolduň-la,
Türkmenistan, Türkmenistan!..

15.04.00.

* * *

*Dogduk depesinden alysda, ýat dilde
okaýan yrakly, eýranly, owganystanly,
türkmenistanly türkmen çagalaryna.*

Ýat ilde, ýat dilde okaşyp ýörler,
türkmeniň garagöz çagajyklary.
Mysapyrlyk derdin çekişip ýörler,
türkmeniň garagöz çagajyklary.

Suw içen deý gürleýärler almança,
iňlisçe sil ýaly akyp barýarlar.
Daşda galan Watan diýen aýmança,
ýatlap ýüreklerin ýakyp barýarlar.

Şwedçe, norwegçe, ýene nämeçe,
hat ýazsalar, dür dānesi setirler.
“Jany, teni birdir -- diýip -- gāmiçiň”,
bedew ýerne çapdy türkmen gatyrlyr.

Ot astynda galan Wýetnam mysaly,
kürtler ýaly döwleti ýok, ýurdy ýok,
nirelerden çykarypdyr ykbaly,
ýa-da ili, içinde bir merdi ýok.

Onda gardaşlary okuw-bilimsiz,
kör galýarlar gözüne gum sepilip.
Ene-ata uklap otыр geleňsiz,
aň-akyly aňňal kimin epilip...

Gypjyn-gypjyn bolan milleti, ili,
döwletine gara bulut abana.
Ýal bolýar türkmeniň güli-bilbili,
ýat-bigānā, içden dömen ýabana...

Ene dili ýerne kimi arapça,
kimi orus, pars sapak alyşyp,
türkmen dili galyp barýar garypja,
başga diller at çapyşyp, salyşyp.

Türkmeniň gülmeňiz çagajyklary,
ýat ilde, ýat dilde ýazýarlar şygyr.
Onda ak sakgally agajyklary,
dogra dogry diýmān, agyra -- agyr...

12.04.00.

* * *

Sakgally satylsa, ýaman satylýar,
sakgally epilse, epilýär ýaman.
Danaň dili ýeňsesinden çekilýär,
ýüwrük bolup çykýar çayýrçy, çaman...

Sakgally egilse, sakgaly ýere,
çöpe-çöre, çaňa, çyrşaga degýär.
Ýaňy dogan çaga itilýär göre,
piller gelip peşä başyny egýär.

Sakgallylar, toba estagpyrylla,
tobasyza seripdirler aýasyn.
Dilde hudaý, gözler tamakin tylla,
hakallaň däl, görjek hanyň saýasyn...

Sakgally gutarsa, gutarýar beter,
sakgalyndan çalyptutýar sakalsyz.
“Eder-eder, her kim özüne eder”,
sakgallylar edýär günäniň ulsun!

11.04.00.

* * *

Super erkek bolmak başartmaz bize,
özli-özümüz pyçak ursa arkadan.
Super şahyr bolmak başartmaz bize,
ne şahyr biz, diňleýjisin terk eden?!

Ne adam biz, aňmyz ýok, aňsyza
aň ýoluny, daň ýoluny görkezjek?
Ne gedem biz, baş egişik sansyza,
äre är diýmejek, gerçege gerçek!..

Ne merdan biz, gylyjymyz gyrkylyk,
ne millet biz, başymyz ýok, aýak ýok?
Ne nöker biz, at üstünde irkilip,
bize salnyp, degmän gaçan taýak ýok...

Ne bedew biz, arpa ýerne torbaga
gor guýulan, zor guýulan goraba.
Meger, bizi eltip goýmaz çarbaga,
jähenneme alyp barýan araba...

02.04.00

* * *

*Ýat ilde duşan türk bilen gonyşyp ýazylan
goşgy.*

“Önden giden ölýär -- diýdi arkadaş,
-- yzdan giden diri galýar, ýaşayar.
Ýiti gyzył solýar -- diýdi arkadaş,
küti bolan öýüne zat daşayar.

Byrah -- diýdi -- dogrulygy, mertligi,
hile-aldyr, hapalykdyr bu ýerler.
Dünýe söýer kellesizi, artlagy,
egilmezi üýşüp-üýşüp döwerler.

Eý ynsanlar gidýär -- diýdi arkadaş,
-- eý olmadyk howlamayar gitmäge.
Ýola çykan ýityär -- diýdi arkadaş,
-- endik edin ütdürmäge, ütmäge.

Parh etmez hiç almanlygy, türklügi,
kendiňi bil, dem al -- diýdi arkadaş.
-- Ne poh dünýäň mäkiligi, kürklügi,
şu günüňe gomal -- diýdi arkadaş.

-- Iki döwüm ekmek üçin epilip,
ele-toza galgap duran gamyşdyr;
ynsan ähli eýilikden çekilip,
yrlan günüň gözüň-başyň gamaşdyr.

Haýat üçin, ah, nämeler edilmez,
bir dem ýagşy ölüp-ýitip gidenden.
Muňa gelip, yrza bolup gidilmez,
hak gorasyn azgynyndan, gedemden...

Kimse söýmez eý ynsany, ägirdi,
ownuk-uşak geçgel olar, hakly bor.
Pesiň, pisiň çakdan çohdur şägirdi,
parasy bar -- hukugy bar, akly bar...

Saddamlaryň soňy gelmez, tükenmez,
misli baky akyp ýatjak çayyňdyr.
Eý bolandan uly-kiçi çekinmez,
küti bolsaň, eliň öper haýynlar.

Eý bolmagyl, kütel -- diýdi arkadaş,
-- eý bolany dogan-gardaş iýjekdir.
Küti bolsaň tükel -- diýdi arkadaş,
-- hemme şonda sylajakdyr, söýjekdir...

-- Çoh teşekkur -- diýdim -- pendiniňiz üçin,
edip bolsa, oňa ýetes näme bar?!
Özümi dert olduk kendimiz üçin,
indi ne hal, ne-de kürek, gämi bar.

Ah, bu akly alyp bilsem, başarsam,
munça horluk, gara göpgi gerekmi?
Aňly iliniň aňy-başyn çaşyrsaň,
Ne öň, ne yz, haýat görmez derekli!..

A soň diýdim: -- Bolýar, biz-ä ýaş bolan,
sen bir dana, ne ýapýaň ýat illerde?
Balkyldady gara gözi ýaş bilen,
suwy giden derek ýaly süllerdi.

-- Ne ýapýan, kendimi ataşa atyp,
kebab ýapýan haýatymdan, tenimden.
Könlüm onda, jeset munda gartaşyp,
sergerdan men çakym çykman çenimden...

04.04.00

* * *

Araz Perwüşe

Men ilime ak günleri isledim,
gara günü islemedim ezelden.
Men ilime ýagşy göwün besledim,
gara göwün bakmam bolmaz gözelne...

Men ilimi ak atlara ataryp,
çapdyrjakdym ak ýollaryň bilinden.
Bu gün ony ýenjip ýörler ýatyryp,
aýryp ýörler joşgunyndan, silinden.

Men ilimi akar suwlar boýunda,
ak güzerde gezdirjekdim erkana.
Bu gün ony kowup ýörler oýundan,
hemem sähnesine diýýärler dana...

Men ilimiň çagalaryň läläläp,
çykarjakdym ylym-bilim dagyna.
Bu gün ony döwüp ýörler daneläp,
kowup salyp nadanlygyň bagyna...

Men ilimi tamdyr ýaly päk görüp,
çörek deýin sylp gezip ýüzüme,
toýun-ýasyn sowuşjakdym dik durup,
togap edip dagy bilen düzüne...

Men ilimi göterjekdim depäme,
hem ilime ýük bolmajak oguldym.
Bu gün daşdan taýak salnyp küpäme,
ilim urlup, ilim aglap boguldym...

12.04.00.

* * *

Bir kârdeşe

Sen maňa öwretme göreşiň tärin,
gözüm açjak bolma pese, messana.
Meň özümem az-maz ýolum görýärin,
edil dek düýn gelen däl bu dessana.

Göwünligem berme, oýnanam bolma,
ýa gynanan bolup gynama özüň.
Iki gün meslige aýnanam bolma,
bolmajak rolda synama özüň...

Köp bilenem bolma, sadasyrama,
kakynma üstüme çaňy-gerdiňi.
Duz guýma, suw guýma köne ýarama,
süýtsüz mäläp gozgama-da derdimi!

Şükür, belli boldy ýoluň başyndan,
guma aýlap uran selläni, peşi.
Zeýrenme dostlaryň egsik-kaşyndan,
diýme bu bir çarhy pelek gerdişi.

Aklama, kyhlama, ýok oda köýme,
bes et, sowrup ýörme köne samany.
Bal ýala, şeker iý, meň bilen iýme,
şundan soňam goýjak dāmi sen meni?!.
02.05.00.

* * *

Halk aýdymynyň äheňinde.

Däli köňlüm, ýör gideli Watana,
onda bize gözi ýolda galan bar!
Türkmen atly gara guma batana,
öňi-ardy görünmejek talaň bar...

Ýalan bar, milletiň başyna bela,
aýagyna ýylan bolup dolanan.
Gal ýeriňden, ýatma beýdip, dikel-ä,
il otыр-a, gara güne çolanan!

Däli köňlüm, aglamaly, agydan
ne peýda bar demin sanap ýatana?
Ýol bolmasa, dagy-daşy dagydyp,
däli sil deý, dolanally Watana!

Onda çaga çyrlaýa-la açlykdan,
çaga zary ýüregiňi dilýär-ä!
Ene bolan çarkandakdan, daşlykdan,
gan-gabarçak, ýer sermenip gelýär-ä!

Ata bolan gara köýük namysdan,
gerçek ogul asylýar-a darlardan.
Il başynda ynsaby ýok bir mysgal,
otыр biri, hekem gurap narlardan.

Däli köňlüm, ýör gideli Watana,
onda bize gözi ýolda galan bar!
Türkmen atly eňek atyp ýatana,
öňi-ardy görünmejek talaň bar...

01.05.00.

* * *

Öz iliňi atyp, depip,
bagtly bolup bolýan bolsa,
bolsun Kasym, Otuz, Nazar...

Gözliň gözne çagyl sepip,
gözsüz gala alýan bolsa,
alsyn Kasym, Otuz, Nazar...

Öz ýurduňy çapyp, talap,
baýap, galňap bolýan bolsa,
bolsun Kasym, Otuz, Nazar...

Dil ýarany it deý dalap,
pulsuz köşk salýan bolsa,
salsyn Kasym, Otuz, Nazar...

Başy ýasap, oýnan bolup,
tutup-basyp, aýnan bolup,
il agladyp ýaýnan bolup,
gülsün Kasym, Otuz, Nazar...

Oýnuň başy, aýagy bar,
goýna çopan, taýagy bar!
Başa boşan üç ýagy bar,
alsyn Kasym, Otuz, Nazar...

10.04.00.

* * *

Kimisi alladan,
kimi bendeden,
umytlylaň umydyňy almaýyn.
Garaşyber, millet, suwa at-da garnyň,
ertir Ýerde jennet boljakdyr taýyn!

Kimisi daşardan,
kimi içerden,
tamakinleň gaçyrmaýyn tamasyn.
Ajaň eýýam geler kowup könäni,
ajal eýýam tutup otursyn ýasyn!

Kimi ogurlykdan,
kimi dogrudan,
hantamalar haltasyny bukmasyn.
Geler ol gün --
ýekeje gün ýmese,
ulus iller ejizligiň lukmasyn...

27.03.00

* * *

Bu türkmen de agyr günde,
daýanara dogan ýokdur.
Gürrüň bardyr tonna-tonna,
haýra başyn egen ýokdur.

Bu türkmen de, iş başynda,
garaşan ýok, duran ýokdur.

Haýbat bardyr tonna-tonna,
baryp duşman uran ýokdur.

Uran bardyr, goly bagly,
haky aýdan hossaryny.
Neçüýn ilin bagry dagly,
neçüýn yzlamaz aryny?

Neçüýn ilin ruhy pes,
depesine berenlerden?
Men agladym kän edip ses,
haraý sorap erenlerden...

Balasyny depesine
götermeli gerçek ata,
geljek bolup nepesine,
aýak asta atýar gaýta!

Basalaýar zürýadyny,
itýär ataşa, girdaba.
Kime ýetirsin dadyňy,
kime etdirersin toba!

Ýagy gitse batyry bar,
ýagy gelse busha-busdur.
Tomsuň günü garlar syrar,
gyşyň günü bolar yssy...

Alla, ilde gözün açjak,
bir ata, bir ene ýokdur.
Emel ýeten urup gaçjak,
döwran döňjek sene ýokdur...

06.04.00

* * *

Akylyň bolany ýeterlik däl, ýok,
akylyň yzynda durup bilmesen.
Tüpeňiň bolany ýeterlik däl, ýok,
atyp nyşanany urup bilmesen.

Sowadyň bolany ýeterlik däl, ýok,
sowatly bolmasa ýoldaşyň, ýanyň.
Mün ýyl ozalam gök, ah, häzirem gök,
şol bir durky ýeriň hemem asmanyň....

Meger, şo bir durky aňyň, üşügiň,
ogryň gany urýar damarda, düýpde.

Çilmeseň, çöregiň berjek däl şu gün,
gygyr sen, çabalan, eşiğiň tüýt-de.

Saçyňy ýolmala, ýyrtyşdyr ýüzüň,
ýa-da baryp asyl toraňňy-taldan.
Eger-eğer hiç kim diňlemez sözüň,
ertir-agşam atar durarsyň hallan.

Uzar, süýner gider jesediň, boýnuň,
halkaňy ýazdyrjak tapylmaz aňsat.
Çyna ýazdy, adam, seň başlan oýnuň,
nireden tapyldy zat diýen taň zat!

Ne datly, ne süýji tagamy onuň,
ömürden, zürýatdan şirin ol, şirin.
Hemme höwesinde owadan donuň,
hemme höwesinde barjamly ýeriň...

Hemme höwesinde doýup ölmäniň,
iýjek, içjek, çekjek, guçjak, gaçjaklar.
Eý, adam, adamlar, bu ýoldan dāniň,
Bolmasa-da barjak ýerňiz Başaklar!..

09.03.00

* * *

Dünýä ogrulary, galkynyň, geliň,
türkmen diýen millet aş berýär bu gün!
Bedew berýär wor w zakone jylawlap,
ýany bilen galam-gaş berýär bu gün!

Gazet düşenenler halyly gidýär,
gury tamşananlar at dakýar berrä.
Türkmen myhmanyny boş gaýtarmaýar,
saçak ýazýar özi batsa-da bergä.

Ýok, bu diňe sada-paklykdan dāldir,
ata-baba dābi türkmeniň hezzet.
Bu ile at dakan tüýs gara päldir,
o kişä öz päli berjekdir ezýet...

Dünýä ogrulary, alyň-da bilet,
geliň, gonuň Türkmenbaşy meýdanna.
Birje çilenňizi gara gün millet
alyp bilmez ýüz on ýyllap haýdanda.

Geliň, alyň! Ynsap özüňizde tāk,
hem türkmeni oýnamany unutmaň.

-- Bu bir beýik millet, aňyrsy bar päk! --
diýiň ne diýseňiz gaşyňyz çytman.

Merdi-merdan diýiň, är diýiň, öwüň,
hemem o taýyny goparyň, duýmaz.
Baý diýiň, beg diýiň, aýagyn köwüň,
Ýogam bolsa, bar diýseňiz, zat diýmez.

Gaýta barly bolup gomparar epeý,
gülen bolar, gürrüňleri gep-geňsi.
Dünýä ogrulary, eşidiň, e-heý,
türkmende gapy ýok, bar diňe eňsi!

Galdyryň eňsini şirin saz bilen,
göbek tansy bilen ediň-de öwrüm.
Bu milletiň işi bolmaz baz bilen,
hemem bilmez nirden barýanyn döwrüň...

20.03.00.

* * *

Sag-aman gez, sag-aman gel,
neneň sada, neneň beýik!
Tursun tupan, güwlesin ýel,
bu söz döwlen göwne seýik!

Goý, diýmesin garaşanym.
Garaşmanym gargabersin.
Mert urşanym, ýaraşanym
diýmez, belki, dargawersin.

Ýyly-yssysy ojar közüň,
meň ilime islänlerim!
Ýaman bolsa iýsin özüm
ýüregimde beslänlerim.

Sag-aman gez, sag-aman gel,
neneň gözel, neneň sada!
Tursun tupan, güwlesin ýel,
çökmez göwün, gelmez dada!

Sag-aman bol ilim meniň,
akar suwuň bulanmasyn!
Ýurtabat -- bek bilim meniň,
ýaýlam ýasa çolanmasyn!..

Ýaman gitsin, galsyn ýagşy,
oýnap-gülsün çagalarmyz.

Gul bolmasyn şahyr, bagşy,
bükülmesin agalarymyz.

Guýsun ýagyş, ezsın ýüz gez,
tel-tagt etsin beýgi-pesti...
Sag-aman gel, sag-aman gez,
neneň gözel, neneň yssy!

Azu-köp, parh etmez eger,
biri diýse sag-aman gel!
Diýmäň pese başyn eger,
tursun tupan, güwlesin ýel!

21.04.00.

* * *

Kyn bolandyr maňa depilmek ýüzme,
döz gelmek egsikleň nadara sözne...
Kyn bolandyr tüýkürilmek ýüregme,
aýagasty bolmak ilin düregne...

Kyn bolandyr sabyr etmek, çydamak,
dilimi dişlemek dişlemesize.
Nadan şarpygyna tutulan ýañak,
türme sakçysyna berlen nesibe...

Geçip giden bolsa bir maňa degip,
ýa-da ýiten bolsa nadan dürresi,
iller ýatman bolsa başyny egip,
depä çykman bolsa alyň kürresi...

Depilmedik bolsa ilimiň ýüzne,
dodak çöwrülmeşe Pyragyň sözne,
hemem jinnek ýaly hak bolsa ilde,
men bu kynlyklary almazdym dilme...

* * *

Hudayka

Bagyşla, köşkman, garry gadyrdan,
töhmet atan awtomat deý tatyrdap!

Men enemi aldamadym, süýt beren,
men ýurdumy aldamadym, güýç beren,
aldamadym Tejeni hem Gypjagy,
Lebap ilin, Daşhowuzy, Murgaby,

aýtdym açyk añ-üşüklä gitjegim,
başarmadym ýola salyp dargany...

Babaraba bardym, hoşlaşyp gitdim,
Bäherdene bardym, daşlaşyp gitdim,
çykdyň dag başyna, Deşde, Saýwana,
gözüm ýaşlap bakyp ynsa, haýwana...

Hem aýlandym är diýlenleň üstüne,
Ahalda, Maryda, aýagym süýräp.
Etrek, Madaw gitdim, ýetdim Ýylanla,
“Ýatjakmy-how -- diýdim, -- är diýlen, çüýräp?”

Kerkisine bardym, Seýdiden geçdim,
Şabat baryp, Sowetýapdan suw içdim.
Atdym Saragtyna, Döwletabada,
Köýtende, Kyrkgyzda çöýundym oda...

Tagtabazarymda bazar görmedim,
Ýolötende ýol ýitirip sermedim.
Badhyzda gulanlar dabyrap gitdi,
Üçajyda epgek döşümden itdi...

Ýerbent ýorunjasy ülpüldäp galdy,
Bokurdak şarasy dildi ýüregi.
Aşyk Aýdyň ýolda, Şasenem ýolda,
azgyn boldy uly ilin geregi...

Şükür, gitjegimi satan bolmady,
garaşaly diýseler-de oňluga.
Dagarman, jan biýre Watan bolmady,
ulus iller gol ýapmady ogluna...

A sen maňa dönük diýýän, gadyrdan,
töhmet atýaň awtomat deý tatyrdap...

Dönük dälär, näkes dälär il diýip,
hak söz üçin Sibirlerde süýrelýän.
Dönük oldur, ýalan ýazýan il iýip,
namart dälär sürgünlerde gynalýan.

Soňuna çen dert boljagym Nyýaza,
dik durjagym garşy bolup zyýana,
sen bilmedik bolsaň, bilmedim, walla,
meniň netim hergiz aýandy Alla,
bendesine, kenbesine, baryna,
düşünjege il derdine, zaryna...

Satlyk dälär, haram dälär zyndana,

sürgüne, ölüme gidýän il diýip.
Bu zatlary biler otyr il dana,
aldan bolma ony gözagyn iýip...

Dogry, çöçje çeynemeli çagalaň,
sögmeseň, satmasaň, ýalkanok serdar.
Emma gargyş ýykar seň öz agylyň,
giç bolar içiňden uranda myrtar...

Sanaşamok seň deňiňe kiçelip,
köşkmanlyk, şundan kelte jogap ýok.
Ýurdum galdy, galdy gezen köçelem,
ilim ýandy, ýanan ile sogap ýok...

02.03.00.

* * *

Bilýäniňi bildirme sen adama,
gyssanma bileniň, göreniň aýdyp,
ýazyp, ýazgaryp...
Sebäp ertir bilen günäkär bolar,
ýazan günäkär bolar,
bilmediklere derek...

Düşünýäniň düşündirme adama,
janykma aňanyň, aňlanyň aýdyp,
ýazyp, ýazgaryp....
Sebäp ertir aglan günäkär bolar,
aglamadyga derek...

Kyn bor bile-göre dymmak, göz ýummak
hemem girip gitmek gorpa, çukura.
Emma şondan aňsat bolar çaklama
uçudy görkezmek gözli sokura.

Uçut görlensoňam gutarmaz işiň,
başlanar üstüňde ullakan gowga.
Kimi daşdan daşlap gaçyrjak dişiň,
kimi sürgün etjek Sibirden sowga...

Bileniňi bildirme sen adama,
bildireňsoň, edeniňe ökünme.
Hem zyňdan daş zyňlanna ýadama,
düşen ýaly kesekiniň ekinne...

28.02.00.

* * *

Dost bolaly diýip, böwrüm gyjyklap,
hem çykaly diýip il üçin galkyp,
arkamadan duýdansyz urlan pyçaklar
dur henizem gyrmyz ganyny sarkyp...

Böregiň başynda, saçak başynda
Görogly kân, Bezirgen kân, Köse kân.
Ýeke galsaň, jazsyz bolsa aşyň-da,
ýalňyz özüň dönük hemem tersokan...

Ýol ýitiren özüň, azaşan özüň,
asyl seniň betbagtlygña şärik ýok.
Eliňi gysýarlar daşyndan közüň,
öçjek oduň köredere körük ýok...

Doganyň gelmeýär doganym diýip,
dost diýlenler gaçýar alyp gülberin.
Niräň niresinde rysgyňy iýip,
gezip ýörsüň kim-kimlere el berip...

Hemem ak gijeler çekýärsiň azap,
arkaňda duýdansyz urlan pyçaklar...
Dost bolaly diýip, il diýip dyzap,
tapylyp dur iče sümjek gyjyklap...

25.02.00

* * *

Siz maňa ynanmaň, aldan bolýany
alajym bolmasa, aldaýmam bardyr.
Siz maňa gyýylmaň, aglan bolýana
gülüp başarmasam, aglaýmam bardyr.

Siz maňa daýanmaň, her gyşarany
göterere, äkidere halym ýok.
Gözüni ýaşlany ýa ýyrşarany,
beň çeken dek kök edere malym ýok.

Siz maňa guwanmaň, çykyp alaňa,
maýyl etsem, kaýyl etsem sözüme.
Hemem ynan diýmäň şahly ýalana,
göni garap, garap bilmän gözüme...

19.02.00

* * *

Meslikden, peslikden gorkdum, gorkýaryn.
Gözüm ýumup gidip ölüp bilemok.
Depämde hallanlap syrtnagy daryň,
dogra diýip gidip, dürse gelemok.

Bilýän, bu göreşden netije ýok kän,
hemem ölüp subut etjek zadyň ýok.
Meslik bilen peslik açynyp dükan,
öljek, ýitjek, nähagyny etjek hak.

Gara göripligiň gutarmaýşy dek,
sary göýdüklikden sypyp boljak däl.
Şeriň gözi ýiti, bil guşagy bek,
haýyr ony ýykyp baýrak aljak däl.

Gorkýaryn, eý hudaý, gara gün millet,
menden beter gara gorka ýatan-eý!
Goýaýyn galamy, ondan bolmaz nep,
çürşüp, gurap, gidip barmyş Watan-eý!

24.02.00

* * *

Gaty ýakyn barma, söýme adamy,
ýigrenme-de beter odugyp-ýanyp,
içgin durma, ölçe her bir ädimiň,
hem ýaşama ýagşy söze emenip...

Gaty golaý barma, ýitirme kelläň,
kelle ýerne käte başga ýer elläp,
ynanma ýüregñe gowy, ak bolsa,
agaç egri görner ýapragy solsa...

Soň adamdan gaçyp ýörme-de düwnüp,
ilki ýakyn barma, geçmesin göwnüň!
Içgin durma, aýa duzuň-nanyňy,
soň gynanyp, ýakjak bolsaň janyňy...

Goý, ol belent bolsun, bolsun arassa,
kämil bolsun, gözel bolsun, ak bolsun.
Ýanyp duran bolsun aňyrsy, bärsi,
ýalan söz, bet niýet asla ýat bolsun.

Güýçli, gudratly-da bolaýsyn eger,
halatly, syratly, aňly är bolsun.

Daşdan guwan, daşdan syla, daşdan gör,
söýgi, sylag hemişelik bar bolsun.

Iki güne çekjek yssydan eýmen,
iki gün sowukdan bolma-da üşek.
Ak ertirler uzak sürjek ýigrenje,
öňünden sypalap düşeme düşek!

Golaýyna barma adamyň asla,
daşdan tana. İçgin tanap gynanma.
Çünki adam gaty golaý geldikçe,
boşadaýýar içindäki maýmynny...

Maýmyn bolsa sylamaýar kimsäni,
çöwrüp, silkip, urup gidýär kisäni.
Ýüzüňi, ýeňsäni gan edýär gara,
ýüregiňde galýar bitmejek ýara...

24.02.00

* * *

Munda aglamagyň haýry ýok jinnek,
düşünseň gülmeli özüňe, ile.
Hakdan ýaradylmyş aň-başly millet,
iýjek, guçjak, geljek däl hiç delile.

Myhman gelip, myhman ýerňe utanman:
“Ony ber, muny ber!” diýen mysaly,
dileýäs hudaýdan ýorulman, dynman,
saglygy, begligi, tükenmez maly.

Baryn beren öý eýesi uýalýar,
myhman dileg salsa iýip-içensoň.
Hudaý bize dogulmazdan ozal ýar,
meger, ýaran ýene gelip-geçeňsoň.

Şondan onuň berjegini bereni,
soratman, diýdirmän, artdyrman, kemmän.
Elbet, unutmaldäl haky, ereni,
hem elmydam aglap almaldäl emmän!

Hak saňa berensoň aňy, üşügi,
aýagy, elleri, gözleri, dili,
sen neneňsi baryp sorjak kaşygy,
hemem oýnan boljak eli tesbili?!

Ah, neneňsi diýjek iýelgäň ýalňyz,
ah, neneňsi biljek diňe guçalgaň?
Kalbyňy tämizle, goýma kirden yz,
iru-giç bir kalbyň bolar gaçalgaň!..

27.12.99.

* * *

Iller, men il üçin ýanyaryn diýsem,
ýazýaryn diýsem,
ah, kösenip ýörün halk diýip ylgap,
ýykylýan, urulýan, ölýäriň diýsem,
hemem, gör-ä, walla, soňky demimde,
ilim bagtly bolsa gülýäriň diýsem,
ynanmaň!

Endikdir, öl ýere bitendir dil hem,
kän aglaýan bolsam, ýukadyr ylham.
Zoraýakdan ýazjak, ýanjak bolup kän,
şahyr dälendir her meň ýaly tüsselän...

Güller özi üçin açylýar munda,
eller özi üçin ösýär, togtaýar.
Daýhan özi üçin zor berýär kündä,
gurtan gorkan çopan itin ogşaýar!

Suwlary özi üçin akýar şildiräp,
Güneş özi üçin çykýar ýaldyrap,
tohum şineleýär, boý alýar gämik,
wagty gelse gidýär ýapraklar täniş.

Kanun, suwdan nem almaly ene Ýer,
Güneş bolsa hamyladyr ýene Ýer,
çigit atan daýhan danadyr ýere,
gözeldir, eşretdir gül-pürçük dere!

Iller, men il üçin ýazýaryn diýsem,
ýanyaryn diýsem,
ynanmaň!

Men öz ezizlerim üçin ýazýaryn,
men öz ejizlerim üçin ýanyaryn,
naçar enem üçin örtenip-köýýän,
söýen gelnim üçin jan çekýän dünýä,
çagalarym üçin ot-elek bolýan,

agalarym üçin gül ýüzüm solýa,
inilerim üçin ýykylýan ýolda,
uýalarym üçin epilýän ýelde...

Bolmajak zat aýdylsa-da ynanmaň,
günbatardan Gün dogurmaň hyýalda!
Ýalan bolsa, ýylp-ýylpyna guwanmaň,
ýanan kändir gözi gyzyly aýalda!

Il üçinem ýazylarmy bilmese,
il üçinem ýanylarmy gelmese,
oduň öçürmäge, tomaşa däl-de,
ýa ýatsa basyrnyp öz-özün aldap...

Iller, men il üçin ýazýaryn diýsem,
ýanyaryn diýsem,
ynanmaň!
Hem ynanmaň bu görülen görgüler,
sibirlerde sürlüp ýören sürgünim,
diňe meniň özüm üçin diýseler,
üýşüp gargasalar, üýşüp söýseler,
ynanmaň!..

20.12.99.

* * *

Her kim özi üçin özi galmasa,
özi galdyrmasa her kimiň başyn,
her kes özi mertebeli bolmasa,
her kim öz-özünden gitmese ýaşyp!..

Ite “ýit” diýmäge ýetmedik güýji,
hala ilim bolsun, başymyň täji,
hala başga millet, ýykylsa, ýitse,
başaran başgany çukura itse,
ýykylany ýatsa saralyp-solup,
bagly bolar meniň aýagym, golum.

Her kim ýerli-erden galmasa galkyp,
hiç kim gelip arşa götermez halky!
Hala daýy bolsun, hala-da ýegen,
hala daýza bolsun, hala-da dogan,
öz derdini unudyp, özgäňkä gülse,
aç bolsa, urulsa, sögülse, ölse,
her kimde bolmasa bir ýagşy matlap,
dur diýip, Aý-Güni bolanok saklap...

Dur diýip, dälini durzup bolanok,
sag dâli taýaksyz ýola gelenok.
Emma taýagym ýok elimde meniň,
galamym hem ilim täk daýananym.

Dagarman, galamym gutardy döwlüp,
ilim gün aýlaýar бүкүlip, eglip...
Gyýylýan, gam basýar, ýüregim daş däl,
hem biraz düşüşdim, öňki deý ýaş däl.
Gaýnamok, daşyma çogamok paglap,
düşde-de sil deýin inemok şaglap.
Aglabam ýöremok ölene-dirä,
bir tap bakjak bolýan ownuga-irä...

Aglaýyn diýseňem boljak däl eken,
gözüňde ýaş dagam galjak däl eken.
Ah, gurajak eken çeşmiň, gözbaşyň,
ýalandanam sylynmasa gözýaşıň...

Her kim özi üçin galmaly, bu hak,
hem ýaplansyn her kim iýen çöregne.
Gal-eý, millet, indi bolup ýör bir çak,
Ýogsa halys ýetdirersiň süregňe!

19.12.99.

* * *

Meň azmaga elim ýetmedi, alla,
azanlar başyma boldy musallat.
Meň ýazmaga elim ýetmedi, walla,
hudaý ýüregime ýazmagy saldy...

Hudaý giňlik berdi kalbyma meniň,
hemem gaçan galamymy galdyrdy.
Adamdan däl, hakdan ýetişdi emim,
Ýaradan ýazykdan hähim aldyrdy.

Meň azmaga elim ýetmedi, ilim,
azanlar başyma saldy gowgany.
Haktagala açdy baglanan dilim:
“Sen iliňi eltme -- diýip -- Owgany,
ene käni oda beren ýalyna,
dik dur hemem garşy çyk -- diýp -- ýalana!”

“Nebsiň, namartlygyň jeňi, jenjeli,
öňi görünmeýän, gelmeýän soňy,
urşuň, azgynlygyň agyr zenzeli,
gömük nadanlygyň açylmaz doňy,

sähne, sañsar daşy etmesin halky!”
diýip owaz geldi daň-säher ilki!

Şondan dyzlaryma geleni gurbat,
şondan geçenime, geljege hormat.
Meñ azmaga wagtym bolmady, şükür,
günüm darkaş, allam, gepletme küpür!..

15.12.99.

Watan, arşa göterjekdim adyňy...

* * *

Watan, seniň ýazlaryňy unutman,
göwnüm süzen sazalaryňy unutman,
asylzada gyzlaryňy unutman,
gözüm baglan uzlaryňy unutman...

Unutmaryn baýyrlarňy bägülli,
hem unutman gaçanymy nä günde.
Başym sypan eller çykamaz ýadymdan,
ýurdumdan däl, döwürdim men adamdan...

Watan, arşa göterjekdim adyňy,
mahluk köplük gaçyrdy-la badymy.
Aýagym tutdular el bilen üýşüp,
ýüzümde henizem yzy dur köwüşň...

Watan, şor maňlaýyň berip şor ýere,
giçki sürmeki deý bolduň eňňere!
Kim maşynly geldi, kimse uçarly,
hemme seniň rysgyň alyp gaçarly.

Dilde hemme ýardam etjek, goldajak,
aldajak däl diýýär hemem aldajak.
Aldajy-la, dünýä aldajy boldy,
adam almyt üçin yza dolandy.

Adam almyt üçin dakyndy perde,
alsam-ýolsam şer örnekti bar ýerde!
Ozal-ahyr şudy jeňleriň başy,
adam gana bulap içjek unaşy...

Watan, bilgil seni diýip uçanym,
ganatlarym seni diýip açanym,
netim asman hüjüminden goramak,
hemem ýurt däl, il ykbalyn soramak...

22.12.99.

* * *

*Türkmen jany ýanan taňrysyna gargarmyş
diýipdir.*

Ýörjenden başladym durmuşy, Allam,
ýat ilde, ýat diliň öwrenip harpyn.
Senmi, Alla, bize bu derdi sallan,
günäkärmi ile diýenler galkyn!

Silkiniň diýenler asymy, taňry,
hapa-harsa boglup ýatan millete?
Ýykylan-sürşeni iteläp aňry,
diýmelimi: “Ýat şeýt-de iňle-de!”

Ejize-egsige gyýman ýüregi,
ötmelimi “Bulam -- diýip -- az saňa!”
Gark olandan salyp döwür küregi,
çağşan gaýgy itmelimi aňsyza?

Hany ol adalat diýilen, Allam,
görkez-dä bar bolsa, çetini sallap,
bütün ili türmä basan näleti
türme çorbasyndan agtarsyn eti.

Çagalary barsyn çyrlap yzyndan,
Halmämmetler iýsin eltilen nany.
Karserlerde suwa salnyp dyzyndan,
kekirdekden daşa jykласyn jany...

Baklaşka buşugsyn, syçradyp elne,
bitli düşekçede бүкүtsin agşam,
çigildem köwlesin, ät bolup gelne,
daňa golaý tursun üşüdp-gagşap...

Razy dälidirin, bar bolsaň, Alla!
Ýok bolsaňam Tilkä musallat salla!
Ýogsa türkmen tükge düşüp ýatarly,
başyňy galdyrmak diýip hatarly.

Galkynmazmy galkyn diýlenler, a-how,
silkinmezmi silkin diýlenler, ho-how,
ýatarlarmy iller siňeklöp-porsap,
hemem il diýene çykmazmy hossar?

Biri bar diýýärler ýokarda-gökde,
biri barmy, ýokmy, bilebilmedim.
Ilimiň içinde, ýurtdan daşarda,
namys etdim, ardan ölebilmedim.

Ýa-da şu sallanyň adalatmy seň,
goçak kelle, çişik garyn, bedroý?
Onda sen bileňok o tükiň ysyn,
çynyň bilen diýýäň trusa geroý...

Berdim diýip berýäň sähnä döwleti,
geýsin diýip niresine görse jaý.
Il diýenler çekip otыр mähneti,
hem begenýär äwüp-säwüp görse Aý...

Güneş çyksa däli ýaly wägirip,
gygyryp ýör çog Gününden aýrylan.
Umyt etdik, haýra-şere çäk urup,
dikelse hem galsa diýip maýrylan...

Aý, bolýa-da, Alla, seňki hem aýan,
senem diňe öz bähbidiň araýaň!
Şeri adalatdan görýäň-de ökde,
ýumşak kürsä çümüp otырsyň gökde.

27.10.99.

* * *

Kimiň munda jiger-bagry deşikdir,
aýaklary ýagyr alan ýollardan.
Kime halkyň betbagtlygy düşüpdür,
gyzyl däli bögürüp ýör dollardan.

Kimler azap bilen gazanýar mähnet,
altyn basyp otыр kimi emgenmän.
Bu dünýe durşuna howp bilen töhmet,
ak bolsaň hatarly ýaşamak iňňän...
Bu dünýe durşuna ejizu-egsik,
pesler basyp-bogup alarly beýgi.
Ýa-da taňry baryn gurnaýar degşip,
şagal iýýär şire aw boljak keygi...

28.10.99.

* * *

Biz obada ösdük çül-çaga bolup,
soň ýarajak bolduk iliň derdine.
Kän gezek ýykdylyr aýakdan alyp,
duşma müşgil boldy ogluň merdine.

Müşgil boldy öňe gitmek, ösüşler,
il diýeni üýşüp-üýşüp urdular.
Adat boldy boş gürlemek, tesisler,
nobat gurup, baş ýmäge durdular...

Gara ýel deý, gyr ganymy güllerin,
süwümsizlik geldi çermäp bilegin.
Gemirdiler beýnisini illerin,
sünküni gazaşyp, içip ýülugin...

Ah, suwjuklyk geldi, ýekimde ýaman,
pis görenim ata-baba, aňyrdan.
Millet dyza çöküp sorady aman,
dellalat isledi gökden, taňrydan.

Bihaýalyk geldi, göwher ýüzükli,
ýag alan boýnuny bezäp altýndan.
Millet otýr agzy-aňy büzükli,
ärler otýr närza bolup halkýndan...

Biz obada ösdük, beýle pesligi
eger-eger kellämize getirmän.
Ýek ýigrenjä uly ilin islegi, --
diýäýärler ak kagyza setirläp.

Ýalaňaja donly diýip ant içip,
beýnisiz-başsyza geýdirip jyga,
nämüçin illerin ruhy öçük,
gygyrsaň, çagyrsaň, bakanok “gyýw-a”!

Nämüçin ilerä diýýärler gaýra?
Nämüçin ýoň bolýar ilde ýok zatlar?
Hünni gara garga diýýärler: “Saýrar!”
Biz obada ýokdy beýle nysaklar...

02.11.99.

* * *

Ile aşyk bolup, yşkyňy ilden,
pul ýygşyran ýaly, bukup bolmaýar.
Halka hile salyp, aşakdan bilden,
urup-urjaşdyryp, ýykyp bolmaýar.

Dogry, bir gün ýykan ýalam edersiň,
aldandyryn öýdüp gülersiň uly.
Bükülmezi бүken ýalam edersiň,
gün-günden köpeldip gul bilen pulý...

Bir döwür döwranam sürersiň, belki,
garşyňa çykany garalan bolup.
Sütem, zorluk bilen dogry bor seňki,
oýnarsyň urşany aralan bolup.

Emma heniz ulus ili ýeňen ýok,
iň soňky çagasyn bermezden oka.
Bu oýunda daýy, gardaş, ýegen ýok,
baş göterer iller süteme baka!

Gylyçly gylyjyn alar-da çykar,
gyrkylykly gyrkylygna ýapyşar.
Ot-uçgun ýok diýseň, ýyldyrym çakar,
dem salymda asman-zemin gapyşar.

Ýaşyl öwsen agaç ýanar gyzył ot,
gury gamyşlary aparar ýalyn.
Ot içinde kän edersiň dat-bidat,
tapylarmy galjak ýalyndan alyp?

Tapylarmy suw damdyrjak agzyňa,
gaýta alan janyň ber diýer millet.
Babahan dek gersiň toba-tagzyna,
iýjegiň awy bor, içjegiň minnet...

Il diýilýän ýykylmaýan päliwan,
pikir etme, agzy gum garbar ýatar.
Gorkak geçem jan tabşyrmaz mälemän,
häzir garaňkydyr, bahym daň atar!

Ýagtylar jahanyň deresi-dagy,
bukulyp nirsinde ýatarsyň pully?
Garala, hapala, näletle agy,
tanar ony millet bolsa-da jully!

Ili söýüp ýa-da bagryn gan öýüp,
niýetiň-päliňi bukup bolmaýar.
Il galkynýar bir gün bolmady diýip,
şonda ony depip ýykyp bolmaýar!

Hem baglap bolmaýar gözüni iliň,
arkasyna gaňryp, gandallap elin.
Il eňýär eňende badynda siliň,
däl ol asla soňky alynan gelin!..

Däl ol ýaşyndyryp, ýatyryp bolýan
islän tarapyňa, günortan, agşam.
Il dälir meýletin sargaryp-solýan,
hem ýaşajak bolýan uýat ýer ogşap...

06.11.99.

* * *

Şykydyk, şykydyk,
şykydyk, guk,
eňsä ädik, boýna uk,
başa dürre, tapba-tap,
ur gatyarak, güpbe, güp!

Sapar ökde maşinist,
giden gowy, galan pis,
tüsseläp barýar otly,
dagy-düzi tutdy ys.

Konduktor ýeser Sapar,
ökde byrgat Nyýazy.
Iki-eke ot gapan,
diýýä kän oň zyýany.

Ynanýan ýok olara,
şykydyk, şykydyk,
şykydyk, guk!
Derrew daşy çolarar,
eňsä ädik, boýna uk...

Sapar ýeser hemmeden,
okap gelen Piterde.
“Däl” diýen soň görünmez,
bir ýerlerik gider-de...

Şakga-şukga, şakydyk,
aýaga suw akydyk,
kyn göreniň çekiläý,
dik gezeniň бүкүлäý!

KNB bilin guşanist,
günde tonna neşe nist,
pilçe bela zyndanda,
azatlykda peşe nist!

Şykydyg-u, şykgy-şyk,
diýmäň gaty dyknyşyk,
haýbat urýar maşinist,
münüň bahym ýaşynist,
diljagazna bekjeler,
başam barmak, ökjeler,
kelle-pelle gerek däl,
o tetelli ýaman päl,
içi pişje bolguçdyr,
aýagyňdan algyçdyr...

Sapar gygyrýar batly:
-- Ugraýar, gidýär otly!
Altyn asyr menzili,
galan eder zenzele...

80 türkmen münüpdür,
otyr gyzyl wagonda.
20 müňi gol bulap,
galdy garyp perronda.

Otlyň üsti hezillik,
öňe berre alyşyk.
Galanlaňky gowy däl,
ýüzi-gözi soluşyk...

Hemmä bilet ýetmändir,
Ýok Saparyň günäsi.
Galanjalar otludan
gelmedikler töläsi.

Islemedik egilip,
bilet puly bermäni.
80 eýýäm altynly,
galan manat sermäni.

Şykydyk, şykydyk,
şykydyk, guk,
ugraýar, gidýär Sapar,
daş gözlemäň, barybir,
Sapar urdurman gapar,
zyňar yzyna batly,
sogrular gider otly.

Göni altyn asyrdyr
onuň barjak menzili.
Ýaşyl baýdak pasyrdar,
galan eder zenzele...

Ah, otlynyň üsti-le,
näme diýseň bar-la-bar,
näme iýseň bar-la-bar.
Içseň-de bar, guçsaň-da --
mele, sary gulkakly.
Ýatyp galan günäkär,
20 müň çylpykly.

Şykydyk, şykydyk,
şykydyk, guk,
eňsä ädik, boýna uk,
Ýolagçylar ýaşynist,
Supermyrat maşinist,
zaňňarguly berýär puk,
aldam diýip çaklana,
içde kine saklana...

Aýak öper gitjekler,
maýa döker hötjetler,
galan islegi çäkli, --
şakyrdar gider otly!

Şykydyk, şykydyk,
şykydyk, guk,
giden gitdi, galan puk!
Ýolagçylar ýaşynist,
Supermyrat maşinist...

Gu-uk!

28.10.99

* * *

Oýun, karam oýun, düzgünsiz oýun,
oýnana utuş ýok kaşlaman, jyzman.
Dagda geçi bakyp, düzlerde goýun,
aňzakda üşemän, jöwzada gyzman,
Ýorulman, ýadaman gelipdim munda,
at çapyp galmandym, ölmändim urşup,
ökdedim, ussatdym azaldyr kündä,
ekişu-orakda baryp deň durşup,
oýun, karam oýun, aldy ysgynym,
düzgün ýok, kada ýok, adamçylyk ýok,
gidişme ýok dik duruşyp gös-göni.
Iki gün başagaý, üçünji gün şok,
sarsgyn, howsala, dowul, alada,
däl diýmelläl dürs diýlen galada.
Tüýs alasamsyga diýmeli dana,

gylyç diýip ant içmeli aňňala.
Bilgiç, ýol görkezen diýip bisana,
at münmeli eýerläp däl, gaňňalap...

Oýun, karam oýun, düzgün-kadasyz,
deňizsiz, kenarsyz, suwsuz, adasyz.
Beýik kadasyzlyk kadasy, meger,
kim maýrylar gider, kimler baş eger...

Kimler maýmyn bolup oýnarlar böküp,
şahadan aslyşyp, pissejik çakyp.
Kim maýmyna akyl berer alynmaz,
kim günäli, ömür-ahyr ýülünmez...

Oýun, karam oýun бүкди bilimi,
indem soňsuz oýnap ýörler ilimi!

06.11.99

* * *

Ýat boldy obamyň köçesi, heýhat!
Daş galdy kölegäň keçesi, heýhat!
Ýat boldy çölümiň epegek ýelleri,
umman içre suwsuz galdym süllerip...

Ýat boldy aglaşan dosty-ýarlarym,
ýat boldy gülüşen duşmanlarymam.
Daş galdy bar berip sowlan baglarym,
etilmez arzuwlar, puşmanlarymam...

Ilim ýesir berip, gaçdym garaman,
namartlyk bi, mertlik galman jahanda.
Ýat illerde bagrym-başym gara-gan,
gözel ilim süýşüp barmyş jähennem...

Ýat boldy türkmeniň toýlary, ýasy,
at çapylan düzler, gadymda-düýnde.
Özgede ýazyk ýok, bir özüm asy,
öz-özümi iýip, otyryn müýnde.

Ýap-salmalar galdy boýy almaly,
şüdügäri ýakan suwlar tozadyp...
Bir göreniň ýüreginde galmaly,
dymdy ilim gynalşyma göz edip...

Al bägüller, baýyrlaryň bezegi,
armanlynyň jigeriniň ganymy?

Aljak barmy menden soňra gezegi,
ýa entejik aýaýynmy janymy?!.

Göwnüm ganmaz tamdyrtowuly düzler,
ojar ody, tüňçe çaýy düşüm-eý!
Aýal-erkek, mährim giden ak ýüzler,
görmesi ýok, ýüz tutalgam huşum-eý!..

8.09.99.

* * *

Ganhora eliňi berme!
Egin-egne berme ganhor biläni.
Gitme ganhor bilen ýanaşyk ýöpäp,
ganhor bilen bakma goýun-göläňi,
öldürişme iliň başyny бүрәп!

Peslik-namartlyga giderme erkiň,
ak ekin ek, posa bermän piliňi.
Ejize-egsige aldyрма berkiň,
gora galaň-şäheriňi, iliňi!

Mert oldur, agysyn aglamyş halkyň!
Ezme ili, gara bagryn gan öýüp.
Içiňde jan bolsa, hem bolsa galkym,
gury geçip gitme naçarlap, köýüp...

“Çagam bar-da” diýip guşanyp biliň,
gara pesliklerden bulanyp akma!
Hergiz nähak gana bulama eliň.
“Keýp çekjek” diýip iliňi ýakma!..
Ganhora eliňi berme!

09.09.99.

* * *

Gylyç Gurban gyraklatsa agaňy,
Gylyçmyrat dost-doganyň kowlasa,
Hudaýka boş diýse pikirdeşiňe,
Annamyrat galadyňky şowlasa,
işden kowýan bolsa Kakajan Aşyr,
gaýrat et, git diýip, ýalbaryp, aglap,
aýalyndan asgyn üstünden aşyp,
heşellejik kaksa ýoluňy baglap,
Kakamyrat ýalsyz gedemlik etse,
Oraz Aýdogdylar wezipä ýetse,
ähli neberäňi kowalap Nyýaz,

döwüm çörek üçin epse, çökerse,
gyşda ot ýakmasaň, göksüz bolsaň ýaz,
ogrular, kümsükler azsa küpürsöp,
ýurtdan gaçsaň, yzyň garap bilmesen,
eneňe-ataňa ýarap bilmesen,
abyzemzem diýip gurrugyň düýbin,
guýsalar üstünden läbigu-lüýgin,
ile ant içirip ertiru-agşam,
çagasyn etseler titrek hem gagşak,
ogrudan hakalla ýasaşyp üýşüp,
däl diýeniň köplöp döwseler dişin,
ärler ýaşmak ýaşyp, bürense çabyt,
millet başa geýip otursa tabyt,
sanap aňyrsyna çykmasaň, walla,
heý, munça-da namys bolarmy, Alla!

12.11.99.

* * *

Bilmeýärin,
nämüçin men
kösäp ýörün oylan başym?
Ýandy, köýdi jan bilen ten,
awy boldy iýen aşym.

Il diýýärin,
iller maňa
gerekmikä ilden artyk?
Men diýýärin, bakman daňa,
iller gorpa barýar ýortup...

A il, iller, aklym haýran,
ýa men weýran, ýa il weýran!
Diňlemeýär diýenimi,
gygyranym eşitmeýär.
Gulagyny tutup eňýär,
öz ýanyndan utup eňýär.
Akylyja bolan bolýar,
ýylgyrmala gülen bolýar,
aldan bolýar aldaýany,
aglan bolýar aglaýana...

Belki, iller akyllydyr,
bilýändir öz etjegini.
Belki, ýalan ýakymlydyr,
bilýändir il ötjegini.

Ýalançyny bilýändir il,
diýýär ol dünýä ýalançy.
Talaňçyny bilýändir il,
diýýär ol dünýä talaňçy.

Belki, ýalançyda ýaşap,
ýalan bilen tutluşmak kyn.
Rysgyň talaňçydan daşap,
talaň bilen utluşmak kyn.

Uýgun bolmaly allara,
özüň hilä ýugrup-ýapyp.
(Il aňkaw gözlär aldara,
oň özün aldarlar tapyp.)

Belki, munda haýru-sogap,
ýöntemlikdir çenden-çakdan?
Il bireýýäm göwni sowap,
buz bolandyr çyndan, hakdan?

Hak diýýänler haky gemrip,
iýjek bolsa agzy ýetse,
halal diýýän bag deý omrup,
bu barlygy harap etse,
munda kime ynanyp bor,
kime baglap bolar biliň?
Meger, öte mamla hem zor,
pähimdar sen ýeser, ilim!..

Şondandyr hiç aýdylana,
diýilene bakman dymşyň!
(Walla, indi gaýtalaman,
gezjejik bolaryn oňşup!)

Ýolugruna ogurlaryn,
alaç näme, agzym ýetse.
Gaty görme dogrulanym,
bu bir sypaýyja esse...

Sebäp menem adam ogly,
çig süýt emen owal-başdan.
Iýýär gowrup ertäň dowly,
galjak ýaly nandan-aşdan...

Çagalam bar, öý-il gerek,
hyýalym bar, alsam, gursam.
Entäp ýörmän, tutman derek,
dostlar bilen şerap ursam...

Ýaýnasam, oýnasam, gülsem,
hem aglasam il içinde,
äkidip gömerler ölsem,
bolman görnerler üçümde...

13.11.99.

* * *

Ýat illeriň ýagyşyna ezilip,
ezilen serçe deý bir gysym bolup,
jülpüldäp ýol basan ýagmyr suwundan,
buýup, gagşap, ýatlap türkmen güneşin,
mydar etjek bolýan özümi güýmäp,
ýat diliň gaýmagyn, süýdüni duýman,
suwy bilen aňyp sag bilen soly,
gidip barýan öňe sypdyrman ýoly,
hem bilemok ýetirermi-etirmez
ilime irginsiz söken ýodalam,
yzda obam görünip dur ot alan,
tokaý ýaly, alyslardan tüsseläp,
öňde ilim görünip dur бүкүlen,
hokur bolan tünküçleri agarýar,
saýlan ýolum gan bilen der dökülen,
gitmek agyr,
ýöne öňe çagyryýar
eneleriň zary,
owazy bagyr,
oturyp, dynç alyp, biliňi ýazyp,
gitmeli däl mundan baýraga gyzyp,
ada, zada kowalaşyp ýadānim,
beýdeniňden otur ýoluňdan dānyp,
sebābi barybir baýrak berjek ýok,
edeniňi, ýagşylygyň biljek ýok,
gaýta ýene mähnet geljek çar ýandan,
armadyklar aryn aljak arýandan...

* * *

Il-günüň gerşine ýapyşan günä

Dag bolup şahyryň gerşine münýä.

K. Gurbannepesow

Meniň sönüş döwrüm başlandy, meger!
Bir öýem ýagtyldyp bilmedim ýanyp.
Agaç bolan ýele başyny eger,
adam ähli öter gider gargynyp...

Meniň döňüş döwrüm başlandy, belki,
öňe diýip gidýän, ölşüp bilemok.
Ýyllar hüjüm edip, agdyrды eňki,
ýylgyran bolýaryn, gülşüp bilemok.

Meniň gaýdyş döwrüm başlandy, aýan,
gözlerim kütelýär, dargaýar huşum.
Ozal apalanan, söýülen aýal,
unduldy göýäki oňlanlyk düýşüm.

Meger, uly pälläp utuldym hakdan,
Ýogsa ulus ile nur paýlajakdym,
Tutuş ýurdy gutarjakdym tümlükden,
pikirde, niýetde sugr paýlajakdym.

Ýurt tümlük däl, päliň tümlük diýdiler.
Git, gümün çek, ýoluň gümlük diýdiler.
Entetdiler aga-ini, gardaşym,
ýaryşdylar porsamakda gargaşyp...

Hem diýdiler hudaý tüm eden bolsa,
sen neneňsi ýagtyldarsyň älemi,
owalynda-başda kem eden bolsa,
sen neneňsi jem edersiň ilini!?

Bes, hudaýa garşy gitme, oňlan-eý,
öz ilinden, ýaýlasyndan kowlan-eý!

Meniň aýdyş döwrüm soňlandy, meger,
el çarpyşyk, baş egişik ýalana.
Adam bolan ala başyny eger,
hemem bir gün janyn berer alana...

27.11.99.

* * *

Senem indi, oňlan başym,
ýazyp ýörme, ýazan bolay!
Jiger-bagra deşik deşip,
ýanyp ýörme, ýanan bolay!

Ah, barybir diňleýän ýok,
düşünenok diňlänlerem.
Ölýän kân-de, iňleýän ýok,
eşidilmez iňlänlerem...

Geçdi sözüň zamanasy,
ýürek gatma sözleriňe.
Adamyň gelýär azasy,
bakmaz hiç kes gözleriňe.

Ýürekleri, beýnileri,
kalplary alypdyr zat.
Hemmä gerek ýeňil ýeri,
hemem gerek pul bilen at!

25.11.99.

* * *

Özüm ýandym çöl-beýewan içinde,
oglan, neçüýn ýanýaň diýen bolmady.
Özüm söndüm bulut ýagman geçende,
oglan, neçüýn söňýaň diýen bolmady.

Tüsseledim, şemal ösmän hiç taýdan,
közümi köredip üflän bolmady.
Delalat isledim Gün bilen Aýdan,
delalat tapanym islän bolmady...

Ogrujalar osdy özüne, walla!
Orramsylar osdy özüne, Alla!
Ýykylsam güldüler içlerin tutup,
dikelsem entetjek boldular utup...

Al salan boldular, aňlamaz diýip,
gül salan boldular, rysgymy iýip,
gazdylar ýolumda çukur baryny,
al diýip Ahmetden Alyň aryny!..

Tükeniksiz ýalan gabsady düzüň,
dagyň depesine gaçasym geldi.
Dag başynda daladylar ak ýüzüm,
gaýadan daş deýin uçasym geldi...

14.11.99.

* * *

Hawa, maňa “dönük” diýdiňizem-dä,
bar, özümem diýen ekenim “şeýle”.
Ýeri, üýşüp pohy iýdiňizem-dä,
ol irdendi, eýýäm bolup ýör öýle.

Diýmek, iller okaýarlar öýlesin,
kimi namazlykly, kimi gum üste.
Düýnki gyzlar gelin boldy, öýmesin
tamdyryň başynda gabsady tüsse...

Düýnki garpyz toşap boldy gazanda,
dyzmaç goçlar tulum boldy çöwrülip.
Ýapyberiň tamdyryňyz gyzanda,
uruberiň, taýak geler öwrülip...

20.11.99.

* * *

Döwüldim men watanymdan, ilimden,
goýmadylar başym egmän gezmäne.
Töhmet gyljyn aýlap salyp bilimden,
synandylar dabanymdan ýüzmäne....

Döwüldim men daýananyň dilimden,
söýgi sözün ýazyp, eşidip gargyş...
Nadanlyk dilimi alyp elimden,
erine, gör, näme süsdürjek her gyş.

Nämälimlik ýadadypdyr, alypdyr,
ýüregiň, beýniniň ýaryny, gülüm!
Düýnüň ýüzi ýaprak ýaly solupdyr,
erteleriň ýüzi ýüzi dek öliň...

28.11.99.

* * *

Meniň ýüregimde dömüpdür aýgyt,
ýalňyz sözüm bilen alaryň, zalym!
Top-tüpeňiň bilen atyber haýbat,
seni öz türmäňe salaryň, zalym!

Bagyrdyp alaryň köşküňden seni,
soguraryň bronlyňdan wägirdip.
Agyrdyp alaryň hoş günden seni,
şägirdi men Pyragy deý ägirdiň.

Halta-halta dollarym ýok seňki deý,
altyn-zerden bezelen däl boýlarym.
Ýaşap ýörün çay-çörege, öňki deý,
arzuwlaýan ulus illeň toýlaryň.

Meslikde däl, peslikdedir illerim,
gara günde, arzuwynda ak günüň.
Geler ol gün, daňyp arka gülberiň,
gaçjak borsuň, päliň gabalar öňüň!

Seniňki deý ýaragym ýok, okum ýok,
garaldamok ýaragsyzyň böwrüni.
Ýöne seni ýeňjegime şekim ýok,
il aglaýar ýatlap sowet döwrüni.

A men bilýän, aň ýetirýän, oýlaýan,
paýawy sen bolşewigiň, Gitleriň.
Il üstünde meýlis gurýaň, oýnaýaň,
dalaşyny gurap guduz itleriň...

Ýüregim ak, sözlerim hak, bilýärim,
diňe aklyk, haklyk alanok ýoly.
Şu güne çen senden ýeňlip gelýärim,
ýöne pesläp näletlämok ykbaly.

Hem aýagym ýerden üzüp uçamok,
etmedik işime göterlip, galkyp.
Gorkýan, ýöne goşa görüp gaçamok,
tutmajagny bilýän arkamy halkyň.

Garagyna garap düýnüň, ertiriň,
seni sözüň bilen alaryň, zalym!
ölsemem gün bermen düýşüňe girip,
göni öz türmäňe salaryň, zalym!

02.12.99.

* * *

Kesekiň aşyny iýjek däldim men,
özümiňki awy saldy aşyma.
Ýat ilini goşuny söýjek däldim men,
özümiňki sim aýlady daşyma.

Gezjek däldim kesekiniň dagynda,
öz dagymda kese kesdiler ýolum.
Arman galdy gözlerimiň agynda,
duşman aldy gabap sag bilen solum.

Içjek däldim suwlaryny bal edip,
ýat çeşmeleň, ýat daglardan ýygnanan.
Öz ilimde zäher-zakgun ýaladyp,
öldi diýip hoş boldular ýygnaman...

Gaçjak dældim aýaklarym gan öýüp,
aýagymdan asyp aldylyr badym.
Uçjak dældim dogduk obamy goýup,
gara döküp gömjek boldular adym...

01.12.99.

* * *

Nyýaznazarparazlara

Milli howpsuzlyk, belent söz, elbet,
başym gurban milli howpsuzlyga.
Ýöne meniň başym, bu gara başym,
zäher gatylan deý derýaýy Nile,
howp däl ahyry millete, ile!
Bir ýaranmak üçin bolgusyz hana,
neneň edip öýüm bulajak gana?
Nädip ak oglana sürtjek sen gara,
beýtme-dä, bratok, Nazaryf, ara!

Howp däl ahyry gara gözlerim,
gan ýaşa gark olan, il diýip aglan,
neçüýn ony üýşüp çykarmakçy siz,
köwlemekçi ýa,
barmagyňyz dürtüp, ýer depip, urşup,
gygyryp nadara, aňyňyz gurşuk,
bir topar şermende, töhmetçi nadan,
çen boldy size-de, bolsaňyz adam!..

Däl-ä meniň aýaklarym milli howp,
hatar ýadänim,
neden ony kastly ýaly daňýaňyz,
agyrsyna hezil edip, ýylgyryp,
gaňyryaňyz ellerimi arkama,
jan getirip karkara...
Ondan gözleriňiz açyň-da irden,
bakyň ahyr dünýä, çylpygňyz ýuwup,
bolmaň-da züwük!?!..

General Nazaryf, jellady Nyýaz,
kerçeme illeri göýäki pyýaz,
çyn ýazana ýoly baglaýa diýme,
gözi ýaşarana aglaýa diýme,
gülýä diýme ýylgyrana jak-jaklap,
ölýä diýme gyşarana hyk-çoklap...

Belki, ölmän galan bolar ertire,
iň bolman bir gerçek dogyr her tire,
dat şonda günüňe, pikir et şu hal,
gynama gylyjy gynyna syhap!?

Ineri tirkeme mada eşegňe,
türkmenimi basma türmäň düşegne,
il diýeni tagtabite ýal etme,
nahar diýip, sarkyndyny ýalatma,
bibaş nökerlerňe berdirip belin,
boýama bigünäň ganyna elin,
garagyny gapma jöwher gözlinin,
eňsesinden depme dogry sözlünin,
öldürme türmede Çarylarmyzy,
bil, şolarsyz möý hem mar alar bizi!

Elbet, Saparyňky düşnükli örän,
nadandan nökerli, urman öldürýän.
Pähimi türmesi, tikenli simi,
gök dek ýetişdirýän lal bile jimi,
kellesi hem kalby durandan haňlap,
tümdür ýagtylygy bilmejek aňlap,
al içinde azaşanlar bir topar,
zynjyryn gowşatsaň, topular, gapar...
Bokurdagna gullar nätsinler dagy,
şundan başga ile gerek däl ýagy!

Siziň kada-kanunyňyz, elhepus,
bir tāk dowzah taýa barýan awtobus!
Ony walla, o tüki deý süýndürüp,
isle kellä, isle ele-aýaga,
isle başga ýerňe geýdirip bolýar,
talaňa, ýalana yjaza berýär,
aň-üşüğe gandal urýar synmajak,
millet bagty ýatan sizden dynmajak,

gutulmajak ýaly, busupdyr aşak,
münüpsiňiz ony daňyp hem duşap...

Çeni bar her zadyň,
zalymlygyňam!
Çaky bar her zadyň,
alymlygyňam!
Ýöne nadanlygyň çaky ýok, meger,
nadanyň taýagy özüne deger!
Aýdyň, ile-güne, ýurda kast edip,
gitjejik nirä,
ýitjejik nirä?

Elbet, ýeňil ýaşarsyňyz iki gün,
üç gün sürersiňiz süýji döwrany,
berreleň, çebişleň bilinmez sany,
mes gelinler çay çekerler çapyşyp,
wahahaýlap gülersiňiz ýapyşyp...
Aýnap, çepbe çeynärsiňiz çöregi,
döküp-saçyp içersiňiz aragy,
ýöne başınjı gün näme işlejek,
näme dişlejek,
ýykylan ýurtda,
soýulan ilden
alara, çilere zat tapmasaňyz...

Bonju, M. Nazaryf, jeneral KNB!
Ýeri, aýt, aryň köýdümi mende?
Näme gapy kakýaň bukulyp, giçläp,
Ýolumy bekleýäň gelip aladaň?
Ýa-da men hem men tetelli baş-üçlek
azatlyk islänmi işiň-aladaň?

Ýurt ýykylyp ýatyr, toýar millet-de,
il namysyn köçä çykardy serdar.
Bir gahar edäý-dä şoňa eset-de,
ýa-da sende ýokmy namys bilen ar?

Aý, bolýa-da, size-de söz diýlip ýör...
Çukury görjekmi sokur gözli kör!?

* * *

Nyýazparazlara

Ak patşanyň, gyzyllaryň alyny,
gözel ili soňsuz salan talaňa,
gürrüldili gurultaýlar zalyny,
el çarpylan tükeniksiz ýalana,
gyzyl Moskwanyň paradlaryny,
toply-raketaly, tankly-batly,
KGB-niň maksat-myratlaryny,
kimler üçin zäher, kimlere datly,
ýatla agzy ýaga çümen ýalançy,
ýatla bu gün saňa lezzetem bolsa,
dogry, sen bal iýýäň, o biri gamçy,
ýöne senem ertir bolmaly pagsa,
başgançak, üstünden basylyp ötjek,
şonda nirä gaçjak, niräňe ýatjak?!.

Agyrar-a garnyň, bassalar, oýlan!
Ganar-a ýüregiň, atsalar, oýlan!

Ynanma hiç haçan basylman diýip,
ynanma hiç haçan asylman diýip...

It alnyna gelen gurduň alnyna
geläýmeli, walla, muňa ýok güman.
Sap atmakda bäs edişip ýalmana,
bolmaz diýmäň allar illere aýan!..

Aýan ile gara gijäň törleri,
urýar millet tümde iňňäň gözünden.
Alym ärler agtaryp ýör görleri,
syr gözleşip çakyr süňküň ýüzünden.

Sümýär adam asyrlaryň gatyna,
hem ýaşajak bolýar biraz haýaly.
Düşünýärler ölen illeň hatyna.
Siziňkiler aýan aýada ýaly...

* * *

Säher nalyşy

Alla, saňa nalyş eder günümdir!
Bu türkmeni gutar dertden-beladan,
gorkaklykdan, gep-gybatdan, gömüsgi
göriplikden, görünmeýän aňyrsy,
göýdük pikirlerden, göýdük oýlardan
azat eýle, boşat goýber azajyk,
Ýogsa türkmen ýitjek gitjek azaşyp,
bu jahanyň ýollaryny saýgarman,
aňman-bilmän arman näme, dagarman...

Saýgarjak däl türkmen dag bilen deňzi,
girjek gitjek batgalyga garanman.
Il diýen ogullaň agardy meňzi,
düe çöken ýaly basdy dagarman.

Agzy ýelli gygyryp ýör aldygna,
ile metgi musallata Aý diýip.
Kimler ili iýýär çigninden sygnap,
kim başyna çokaý geýýär paý diýip.
Kim bu ili aýlandyryp goýberip,
dagdyr diýip depä çokunýar irmän.
Zyrrajyma elin çarpýar eý görüp,
dür saçana diýýär: “Çyňsamaň, üýrmäň!”

Biz ozal oň sözlerine aşykdyk,
akyla eýlenen, ýugrulan gowga.
Il diýeniň gözlerinden ýaş akdy,
başyn alyp gaçdy çydaman kowga.

Ah, görmejek bolup gemirlen ýeri,
ýüzün tutup ýatdy är diýlenleri.
Adat boldy dymmasyza dymmaklyk,
dessur boldy ýummasyza ýummaklyk.
Suwa gaýmak diýip dakdylar ýarlyk,
barypýatan ýoga diýdiler barlyk...

Bu millet nähili, neneňsi boldy,
tapyr-tupur öňden yza öwrüldi.

Buýsançly ýerlerden gaçjak, eý, aman,
utançly ýerlerin açjak bigüman,
akyl diýjek biakyla genial,
nakyl diýjek samahylla göýä, mal,
pähim diýjek nirde uly boşluga,
adalatyň özi diýjek kaşlyga,
gämige bag diýip sygyrjak ýörjek,
tümmege dag diýip gygyrjak ýörjek,
ötjek gitjek göýdüklige çokunyp,
tentek diýjek däl diýene topulyp,
töwekgel peslige garrysy-ýaşı,
duruň-how diýene atjaklar daşy...

Alla, saňa nalyş eder günümdir,
epgek ýeli ýatyr, gar-ýagşy diňdir,
hem türkmeniň gözün açdyr azajyk,
Ýogsa millet ýitjek gitjek azaşyp?!

* * *

Bilmedik, ne boldy, peseldi daglar,
aňmadyk, ne boldy, saraldy baglar,
duman aldy türkmenimiň başyny,
aňsyz gepläp, aňly gezdi ýaşynyp...

Ýalaňaç gykuwlap çykdy meýdana,
gižželedi çabyt geýen uzlary;
zyýan bilen urup peýda haýdana,
ere berdi epilmejek dyzlary.

Men diýen pälwanlar çekildi gyra,
göýdük bile guşak guşap gabardy.
Eýran şemi geldi ýerine çyraň,
çal garaldy, gara saçlar agardy.

Boýna bezeg boldy syrtnagu-kement,
aň-üşük däl, pully kise han boldy.
Agy aýdym bolup ýaňlandy belent,
Pyragyň senedi pise nan boldy.

Haramy halala ders berdi hakdan,
arakhor tesbili, selleli Hajyň.
Bagt guşy dogup palakdan, pakdan,
beýnisini çokup otyr gallajyň...

Lolular kepillik berdi päklere,
aýbygadym boldy şiri deräniň.
Men nämüçin janym atýan zäklere,
bilýär muny bary ýerden ýöräniň!..

* * *

Dogan-doganyny goldamaga däl,
talamaga gelýär ýykylsa, ýitse.
Dogan doganyny galdyrmaga däl,
aldamaga gelýär elleri ýetse...

Dogan doganyny bulap ýüregni,
başarsa entetjek, itjek, ýitirjek!
Dogan doganynyň döwüp küregni,
gaýygyny daga-daşa iterjek...

Dogansyza gözi gidýär doganlyň,
“Seniň günüň gow-aý” diýip, ýalňyza.
Eý, Alla, Biribar, bu ne ýamanlyk,
türkmen pelle-pelle dolanýar yza...

Türkmen pelle-pelle girýär çukura,
ýapy görse aşak inýär säginmän.
Ürküp gaçýar her bir tapyr-tupura,
nämedendir gözi gorkupdyr iňňän...

Dikbaşaşak durup ýörejek bolýar,
kelemenläp uçýar gury peşmek deý.
Öňýetenden ýüzün bürejek bolýar,
bukup-busup, gury-gurşuk geçjek deý.

Türkmen öz ýanyndan gomalan bolýar,
bildirmedik bolýar dagy-derdini.
Ýalanyny daş deý togalan bolýar,
mynjyratjak bolýar içde merdini...

Hamala şeýdende ýeňil boljak deý,
dogrusyn diýýäni bogýar sypdyrman.
Birisi gürleýär baky galjak deý,
galanlary dymyp otyr ýer dyrmap...

* * *

Bu jahanda näçe betbagtlyk bar!
Owganystan bar!
Gitmäň sowetistan, ýalan ýolundan!
Ýalan ulus ile getirermiş ar,
düşüň nadanlygyň deşik salyndan!

Bu jahanda näçe betbagtlyk bar,
hasrat bar näçe!
Ýaralary bitmeýän,
ölüp bilmän kösenýän,
ýanan özgäň alyndan,
gör, nijeme ynsan bar,
maýyp bar, aýyp bar, çykylmaz soňna,
düşünjek bol dünýäň tersine-oňna!

Eneler bar ogul-gyzyn aldyran,
gelinler bar aglap aldyran taýyn.
Bu dünýe kim üçin gyran-da-jyran,
kim meslikde görýär günün hem aýyn...

Ýykylan öýler bar, öçen ojak bar,
goja bar, eje bar, maýrylan-çöken,
ýumrulan ýurt bar!
Kowalaşma zada, şöhrata, ada,

ýalpylda, ýylpylda, jäjek-aldawa,
aldanma,
çekil ýalandan!

Otdan-suwdan beter ýalandan çekil,
ýalan irde-giçde ýandyrar oda,
gark eder ýa-da,
ynan, jan adam!
Bu jahanda şonça betbagtlyk bar!

* * *

Men ozal türkmenimi
mert diýerdim, söýerdim!
Men ozal türkmenimi
jandan eziz görerdim...

Indi biparh bolupdyryn
daglaryna, düzüne.
Biparh bakýan, düşünmeýän
aýdýanyňa, sözüne....

Ýalan ýaly durky-görki,
aýdany hem aýtjagy.
Aldaw ýaly örki-berki,
geljegi hem gaýtjagy.

Boýy uzyn boýum uzyn
diýse ynanyp bilmän,
aýaklaryň sermeýärin,
gözüm bilen, egilmän...

* * *

Eh, dostum, dostum,
garyp obada doglup,
ulalyp, goýun bakyp,
sürülip gowaça,
şüdügär içre,
akbaşa, syrkyňa
çörňeşip galman,
diýmän bilenler kân-ä,
okuw yşgyna düşmek,
hakyň yşgyna düşmek
derkardy nämä?

Okamany-ýazmany,
dogry diýlen ýalanyň
düýbün görüp-syzmany
öwrenmek hem paş etmek,
batyp galýaň diýmek
ýykyljak gämä
gerekdi nämä?

Gazetlerde çytraşyp,
ýalanyň rahat-süýji döwranyň
çaýkamany-bozmany,
gurlup goýlan ýaly tohumlyk dänä,

alakalaň alkymynda ýazmany
kär-hünär edinmek gerekdi nämä?

Pikirlenmäni öwrenmek
gerekdi nämä?
Akyl ýetirmäni öwrenmek
gerekdi nämä?
Netije çykarmany öwrenmek
gerekdi nämä?
Akyl eden, düşüneniň
aýtmany hem diýmäni,
soň yzynda gaýa deýin durmany
kesp edinmek, kösenmek
gerekdi nämä?

Dünýe gurbanyka düşewünt-postuň,
kime gerek seniň ýananyň, dostum!

Iliňe gerek däl,
özünden bizar!
Özüňe gerek däl,
görgi hem azar...

Eh, dostum, dostum...

noýabr, 97.

* * *

Men ilimiň derdi bilen ýaşadym,
aýagymy uzyn salyp ýatmadym.
Gözýaşyny syljak boldum näşadyň,
iş edene daşu-kesek atmadym.

Tüýs ogra-da ogry diýip durmadym.
Sypaýylyk etdim, aýtdym aýlawly.

Kast edene aýlap gylyç urmadym,
basyp atjak boldum ýigrenji, dowly...

Dogry, käte gahar aldy erkimi,
emma sowap, yza döndüm, gowşadym.
Her uranyň berjek bolman merkini,
men ilimiň asal sözün ogşadym.

Men ilimiň dana sözüne gitdim,
gitdim Magtymgula, Azada, Seýdä.
Kim suwa, kim guma, kim oda itdi,
keýpine däl, her kim görjekden peýda.

Men çigşigin islemedim düwüniň,
sögene sögmedim, deň bolup, gargap.
Ýöne ahyr garrar eken göwüniň,
göwün näme, ýurduň baryäka dargap...

24.06.00.

* * *

Men ilimi gutarmaly zulmatdan,
emma nirde gaçyp ýörün bukdaklap.
Mazlum men, mysapyr, nadyl kysmatdan,
ýa-ha sada bodum, ýa-da bet matlap...

Dogry, ýeke goýmadylar töhmetde,
ilçilik, gol beren boldy, tapyldy...
Emma ýürek beýni bilen mähnetde,
neçüýn kyn gün dost gapysy ýapyldy?

Neçüýn millet ýapyryldy, ýaşyndy,
neçüýn gyýdy ogla-gyza gyýmazy?
Ýokmy bizde jahyl, juwan, ýaş indi,
gara ýasa bermelimi toýmuzy?

Neçüýn ýurtdan öňe düşdi bokurdak,
neçüýn erkden eziz geldi egilme?
Nämüçin ýok gara nebse ok urjak,
nämüçin kän daş, dürresiz döwülme?

Men halkymy gutarmaly sütemden,
emma barha daşa gaçýan, bukulýan...
Öň-ozallar gözsüz batyr, gedemdim,
indi her gün aşak-aşak ýykylýan...

09.07.00.

* * *

Gökden indi erk, azatlyk,
Ýok, aljak däl diýdi millet.
Agy gitdi, geldi şatlyk,
Ýok, güljek däl diýdi millet.

Gandallar gyryldy, gaçdy,
çekiç alyp sepledi il.
Syrtmaklar üzüldi, uçdy,
üzüginini çöpledi il.

Ýazdy gara gapan, duzak,
gapan boldy özi iliň.
Ýok, gitmeris diýdi uzak,
ýatan boldy özi iliň.

Zyndanlar ýumruldy, ýandy,
suw guýdy, söndürdi ilat.
Zähere çalyşdy gandy,
gara gam öndürdi ilat...

Zulum-sütem ody söndi,
ýag guýdy üstüne millet.
Ozal diňe daşy simdi,
düşendi astyna millet...

Garry grant şildirärdi,
nem damanok jam-kaşyga.
Iliç çyra ýyldyrardy,
onam çalyşjak aşyga...

09.07.00.

* * *

*Aşgabatdan on ýyl el azabymy siňdiren
jaýymyň alnanlygy barada habar gelende
ýürekde galan söz*

Zalym, kime satdyň meniň jaýymy,
diwarlaryň yhlas bile bezänim?
Kime satdyň ýyldyzymy, Aýymy,
ak ertirim, Güne gabat azanym?

Kime satdyň ak otagym, aşhanam,
ak daş bile ak reňke suwanym.
Kime satdyň dost getiren başhanam,
kitap ýygnaň Köpetdagym, Muganym!

Ak azapsyz ýeke çüýün almandym,
ýürekdendi, bagyrdandy zähmetim.
Wah, açykdyň, bukulyp daş salmandym,
gara ýygnaň çekip geldiň mähnetiň...

Kime satdyň balyklarmy owadan,
gök otagda deňiz otun aralan?
Men rysgymy iýdim halal gowadan,
hemem däl hiç her näkesden ar alan.

Kime satdyň penjirämi, aýnamy,
her gözünü ýuwup-ardyp saklanym?

Kime satdyň gözel ili, ýaýlamy,
çykmadymy dymar diýip çaklanyň?!

Ogramy ýa parahora, özüň deý,
az berilse öýkeleýän, almaýan.
Bu şygry ot, kül bolmaz seň közüň deý,
hem jöwherdir ömür-ahyr solmaýan!

Gaz goýberip deşikdenu-petikden,
çagam bile demikdirip aljakdyň.
Gaçdym owal alla beren ötükdän,
el uzadan ynsan bile daljykdyň...

Kime satdyň sypap dakan grandym,
kime satdyň çoýan çoýun pejimi?
Men ýat ilde ot-ojaksyz yrandym,
a sen ile metgi etdiň ejeňi...

09.07.00.

* * *

Bu, hamala, ýeke biziň işimiz,
iliňki däl, “çagasy bar aglajak”.
Döwülmeli ýeke biziň dişimiz,
iliňki däl, “kim öz ýolun baglajak?”

Bu, hamala, ýeke biziň alada,
iliňki däl, “agyrtjak däl kellesin”.
Biz bir işsiz, galat diýjek galada,
il galadyň “ýumşak ýerin ellesin”.

Bu, hamala, ýeke biziň Ýerimiz,
iliňki däl, ekjek däller, aljaklar.
Biz bir däl, döküp ýörüs derimiz,
saýa söýýär bişen nary ýoljaklar.

Bu, hamala, diňe biziň watanmyş,
iliňki däl, “talansynu-ýykylsyn”.
“Iki-eke watanyny satanmyş”,
il ýatjakmyş, “dalansynu-ýakylsyn”...

10.07.00.

Nesibämiz bardyr Watanda ýazdan...

Çaklaňja poemalar

KÄMILIM

Bergen şäheriniň merkezinde kerkukly baýat türkmeniniň çaklaňja dükany bar. Ol 22 ýaşynda ilki Eýrana, soň Türkiýä, ol ýerdenem Norwegiýa geçmaly bolupdyr. Hossarlary ony geçen ýyl Türkiýä çagyryp, duzly türkmen gyzyna öýeripdirler.

Gel, birsellem gonuşaly Kämilim,
ýarysy arapdan, ýary şarapdan.
Biz duzuny dadar bolduk kân iliň,
hem aňyrrak gitdik keypden, arakdan...

Gel, ikimiz ýüregmize aldanyp,
il diýip ýanşymyz ýatlaly biraz.
Şeýma dogan çay demlesin sallanyp,
hem garaşsyn birdem Bagdatdyr Şiraz.

Ýatlaly Kerkugy Tejen biläni,
öz-özümüz köşedeli gep bilen.
Argyn aňy gürrüň bilen eläli,
gahar edip, çep boluşman çep bilen...

Däli bilen dälireşmän aýrylyp,
sergin deňiz şemalyňa kakaly!
Galmaly biz gara gamdan maýrylyp,
hem saddamlaň soňky günne bakaly.

Soňky günne garaşaly nyýazlaň,
ölümin dilemân, saglygmyz diläp.
Nesibämiz bardyr Watanda ýazdan,
bir Watandyr bizi gandyryjak gülap...

Goý, biraz kyn bolsun düşünmek-duýmak,
bir-biregiň sözlerine, kalbyna.
Elmydamam kyndy zandyňa uýmak,
mydam aňsat eňip ýörmek salgyma.

Arap, orus, iňlis, pars, gatyşyk,
suwara däl, çalgırt dile ýok alaç?
Arasynda norwegçe-de atyşyp,
türk-türkmençe gonuşaly bir gulaç!..

Elbet, az-kem gamly bolar gürrüňler,
Watandan alysdan barmydyr gülki?
Saglyk bolsa, geçer gider bu günler,
ýatlama bor galar erteler, belki!

A dilleriň bolsa, bor bir alajy,
dil bolar-da, düşünişseň, oňuşsaň.
Ýöne, Alla, dilli dilsizlik aýy,
aýy illi bolup, ilsiz gonyşsaň...

Gel, birsellem gonyşaly, Kämilim,
türkçe, türkmençe, köklere gidip.
Biz mähnetin çeker bolduk aam iläň,
ykbal bizi nirden çykardy idip?

Dogry, Alla kerim, ýazgytdyr bary,
hudaýsyz çöp başy gymyldamaýar.
Munda bitinden däl, alynýar ýary,
onda halta-halta alynan hyýar...

Munda bir pomidor çekdirýär millet,
terezä mündürüp, maşgala üçin.
Mümkin däldir muny görmezden bilmek,
hem mümkin däl aňmak dünýäniň göçün.

Bu gün matal boldy giden Gündogar,
özi tozanyna garylyp, gömlüp.
Biz nämüçin, neneň ýanmaly, dogan,
ekeje Saddamdan, Nyýazdan ýeňlip?

Ne millet biz, ne il, galman galmala,
ýa dilimiz yokmy sözlär-diýere?
Saddam dardan asýar bizi ýolmalap,
Nyýaz süňkde et goýmaýar iýere.

Ah, dilimiz, şirin-şeker diljan-eý,
dilimizde dert aňlaşan bolmazmy?
Ah, ilimiz, bakar-ýakar, iljan-eý,
ilimizde mert aglaşan bolmazmy?

Basylana bakar otyrmy millet,
bolýa-da, men basylamok, mes diýip?
Asylana bakar otyrmy millet,
bolýa-da, men asylamok, bes diýip?

Bu sözlere düşündiriş gerekmi,
egnimiz ýygryýas, bakýarys ýere.

Biz türkmen bolarysmy gerekli,
ýa Saddamly bormy elmydam dere?

Ýa Nyýazly bormy goltugy-egni,
ýüregi hem kalby ýaraly iliň?
Bize görme ýokmy şaglap geljegni,
ogry-orramsyny süpürjek siliň?

Bu gün dünýe garym-gatym, ak-gara,
goňury, sarysy birleşip, bekän.
Biziň iller galdy, kaýdadyr ýara,
göwünmi, kellemi bazarsyz dükan?

Ýürekmi, niýetmi pes eden bizi,
ýagşylyk az bolup maksatda, pälde?
Nämüçin ýigrenýäs ses edenmizi,
nämüçin deýýusy göterýäs elde?

Ýa-da militem däl, ilem dälmiäkäk,
owunjak, uşajyk gürrüňlerimiz?
Kimler gelip bizi geçmedi çürkäp,
barybir şol öňki duran ýerimiz...

Iki türkmen bir-birine ynanmaz,
iki türkmen ykrar etmez bir-birin.
Iki türkmen bir-birine guwanmaz,
muň tersine kädä gabaşyp pirin,
türkmen bir-birinden ökde bolan bor,
türkmen bir-birine hile salan bor,
aldan bolar, eglän bolar ýolundan,
hemem özi agdarylar salyndan...

Gel, birsellem gonuşaly, Kämilim!
Ybrahym beý gulak assyn bizlere.
Biz duzuny dadar bolduk kän iliň,
hem ymsyndyk daşda galan düzlere.

Ähli diller boldy dilimiz biziň,
öz dilimiz epläp goýmaly bolduk.
Ähli iller boldy ilimiz biziň.
öz ilimiz daşdan söýmeli bolduk.

Dürüşderäk boldy iýen aşymyz,
ne-hä arabyňky, ne-de orsuňky.
Ak göwünlä ökde boldy kaşymyz,
bäs edişmez türkünki hem parsyňky...

Aý, hawa-da, aýby näme, bir nadan,
illeri eşek deý münenden soňra.

Gel, gardaşym, gonuşaly bir meýdan,
ýagşa ýagşy diýip, gök diýmän goňra.

Ähli diller dürüşdedir aslynda,
beýikligi aga -- ak diýmek bolar.
Ähli iller ýörişdedir aslynda,
beýikligi yza -- ýok diýmek bolar.

Arassa ýeňiş ýok, göreş ýok gansyz,
hem arassa dil ýok Ýeriň üstünde.
Millet bar, ilat bar janly hem jansyz,
ölmejek adam ýok Ýeriň üstünde.

Diýmek, aýyp munda aýagastylyk,
ölmäkäň ölmeklik, öleňseň ölmek.
Biz illere ýaranmy ýa hassalyk,
açylman ýatmaklyk, gaýry üzülme?

Ähli illeň derdi ýetik özüne,
muny bizem aňýas garaz köpu-az.
Gel, elmize alaly-da köz, ine,
iller sary göndereli bir owaz!

Diýeli, iller-heý, köz şu eldäki!
Üflemeseň, öçer, kül bolar ertir.
Ýatjakmy siz maslyk ýaly çöldäki,
diýşen bolup bary gül bolar ertir?!

Gel, birsellem gonuşaly, Kämilim,
türkmen saçağyny ýazaly giňden!
Biz duzuny dadar bolduk kân iliň,
hem ilden alysda çykmadyk ilden!

08.11.99. Bergen.

BIR WATAN

Meniň beýik Watanyň bar,
hiç watansyz degil men!
Arsyzlardan etmerin ar,
epilene egilmen!

Egrip, emedekläp, kowlup,
guýruk bulap itler ýaly,
ýaşamaryň ýalmyl-ýulmul,
almaryň beýle ykbaly!

Şalardan beýik derejäm,
ogrular däl, dogry içinde.
Kümsükler sydyrdar ökjäm,
aljak borlar gowur içinde...

Şasöýerler şalkyldaşyp,
şyltajygyn pürküşerler.
Bürgütsiräp gompuldaşyp,
serçe kimin ürküşerler.

A men gorkup, ürküp, ýadap,
ene-de galkaryn jeňe.
-- Heý, içinde janly adam,
ýörün-ow -- diýerin -- öňe!

Il derdidir örtenenim,
ilimden yrak bolsamam.
Çaga deýin çürkenenim,
boýun almaryn ölsemem!

Pyragy deý, ulusyma
aň bilen üşük ündärin.
Erk islemez, düşmez üme
aňkawa kaşyk ündärin.

Kör günema maýyllaryň
köýüp galmaz ýaly ary,
gul bolmaga kaýyllary
çagyraryn beglik sary.

Ah, ýyksalar namart urup,
diri galmasam aýatda,
ýitip gitmez garyp ruhum,
umydym bar, borun ýatda...

Gelmek adat, gitmek adat,
kimler geçmedi jahandan?
Iýmek adat, içmek adat,
müşgili atmazlyk hallan!..

Şondan dünýä düşdi synym,
zyndan içre süýrelsemem.
Ynjalyp bilmez ganymym
jeset bolup düýnelsemem!..

Gül düşüpdür illerimiň
jan-jigerli gözlerine!
Gara ýokdy Aýdan aýdyň,
nury solmaz ýüzlerine!

Zäk gatyldy baldan asal,
ýürek gatan sözlerine!

Garagyndan söwdügimiň,
güle git, aýryl diýerin.
Şygyr ýazyp öwdügimiň,
aklyk-päkligin söýerin!

Hapa diýerin “Hapa sen”,
ýamanlara diýem “Ýaman”,
bukmaryn ýüzüm hapasyn,
çäç ýerine süpläp saman...

Zäk-ýalanyň, nadanlygyň
itekläriň döşünden-eý.
Ýadan, ýatan adamlaryň
çekeläriň huşundan-eý.

Mertler turar haýkyrysyp,
öli-diri asgyryşa.
Mesler gaçar waýkyrysyp,
öňi-yzy masgaraja...

Geler ol gün, galam uçlap,
wasp ederin sillerimi!
Janyn-başyn goýar goçlar
namysyna illeriniň!

Şalar gaçar altyn-zerin,
ýygan malyn saçalap, çak!
Ýakasyndan tutup şeriň,
goýman ýüzün açalap, hak!

Men ilimiň mön gözleriň
gapdymaga dözmen-ä, dost!
Ok deýin atan sözlerim,
saklap bilmez dürreli post.

Deger ýazzy maňlaýyndan,
şermendäni tapyp-tanap.
Ant içýän Günden, Aýymdan,
Ýokdur hakdan sypan jenap!

Meniň beýik Watanyň bar,
ýazlagynda ýazlanym, heý!
Illerim bar kalby sonar,
agysyna aglanym, heý!

Jigerime degen dertler
çekem bolsa iliniki-le.
Düşer maña ilde mertler,
düşünmez akly selkiler...

Dogry, ýeňil döwranyň ýok,
gowgasy çoh gara başyň.
Alsam diýip ugranyň ýok,
niýetim däl neti kaşyň.

Basmaýaryň aňyrlar
iliniň bet bagtyndan pul ýa,
bagrym-başym ýagyrlar
azap berýän, diýmän “bolýa”.

Küýsäp Tejen böregini,
düşler görüp turýan kätem.
Ýaşa ezyň çöregimi,
iri eken diýýän mädäm.

Ah, kül syran kakmaç atyp,
ak ojarly gollarda-la,
diýýän, galsam baky ýatyp,
gör, ne ajap bolardy-la...

Entäp ýörün itler gyrkyp,
ýat iliniň dilin öwrene.
Ýykylýaryň, ganyň sarkyp,
turup öňe gidýän ýene.

Meniň beýik Watanyň bar!
Ýigitleri buýsanjym-a!
Gyzlaryň çoh intizar,
gelni namysym-genjim-ä!
Gül ýaýlamy depeletmen,
ömür goýup goraryň-a,
bor-bolgusyz gepe gitmen,
bir Watany soraryň-a!

Dönüklere dönügem men,
watan dönügi däläm.
Watanyma dönübem men,
bir Watan diýýän hälem.

Dünýe baryň, diriligim,
bar mydaryň Watan meň!
Gara ganyň duşmanlaryň
Watanyň satan meň!

Ejizlikden meni satsa,
owarram, hiç, dostlarym,
dagy-derdim Watan satsa,
şol satylan Watan men!

Synasy men, uly-kiçi,
şol satylan Watanyň, dat!
Dik oturýan çekip içi,
öňünde il atanyň, dat!

Oklar geçýär böwsüp parran,
gan ýaş olan garagymdan.
Harap bolýan göwnüm garrap,
bagrym ýanýar gara gamdan...

Herhal ýene dikelyärin,
bihal ilim edip gaýgy.
Hala ýeke, hala köplük,
göleşmegiň ýokdur aýby!

Baş goýmagyň ýokdur aýby,
baş goýara ilin bolsa.
Men Watany edýän gaýgy,
nädip bolar Watan solsa?!.

Diýe-diýe öz-özüme,
iye-iye öz-özümü,
ýalňyz ýanyp gara gije,
gan bilen ýazýan sözümi!

Il bagtyny, rysgal-genji
ogurlanyň böwrüne men,
çöp bolmaryn sanjy-panjy,
geçip gitmen öwürle men!

Dagy ýaryp gögererin,
dömerin ağaçlar bolup.
Goý, bu gün görkezsün zorun,
abanan bolsun çal bulut,
otlar alyp ýyldyrymdan,
şamçyrag deý ýanaryn, hak.
Namart gaçar arkasyna
alyp pully ganaryn, çak...

Goý, özüne osubersin
ogry bilen orramsy, haýp.
Amal edip kine dersin,
düşde görmerin kürsi, aýp!

-- Emedeklāp dyrmaşandan
Ýokarlaryk, bolluga,
şamar bilen çyrmaşandan,
kaýyl boluň dulluga!
Guçmaň ýalan bilen aly,
hut şa gyzy bolaýsyn.
Diýse diýibersin däli,
togalanyp öläýsin! --
Diýip, bozlap gygyraryn,
sesim ýetse, ýetmese.
Ili beýge çagyraryn,
bilse, gelse, gitmese.

Şarikdeşi bolman ogryň,
ýalňyz ýanyp öterin.
Diňe diýjek borun dogrym,
geçmen inek göterip...

Meniň beýik Watanyň bar,
Watanyň bermerin!
Arsyzlardan etmerin ar,
läş serdirmen, sermerin!

Sözüm bilen çykdyň orta,
sözüm meniň tugumdyr!
Il günü galdy namarda,
gyzyl diýeni gumdur...

Watan diýip gyzyl däli,
Mejnun kibi düze çykan,
weliligim bardyr häli,
ýanar ilini göwnün ýykan.

Şalpak dilli şasuwarlar,
küçük edip el-aýagyn,
ýalanyň düýbün suwarlar,
bilmedik bolup aýybyn...

Suw akydyp, haçana çen,
özgeleş aýyp ýerine,
uýalyandyň uýaň, ejeň,
dolanaýa-how, şerime,
haýa diýip, gygyrsaňam,
diňlemezler diňsizjeler.
Diýen borlar, haýkyrsaňam:
-- Illerimiz ümsümje-le...

Meniň beýik Watanyň bar,
hiç watansyz degil men.

Watanyma getirtmen ar,
dönüklerden döwülmen...

Kine etmen, kinedarlyk
gelişermi göýdüklerden.
Gep bolarmy ýandymlardan,
söýdümlerden, köýdüklerden.

Ýa pelege sögen bolup,
ýat illerde ygan bolup,
iýip-içip, münüp-guçup,
geçip gitmen gözüm açyk!

Dolanaryn, dag başyndan
şaglap inen siller ýaly.
Meniň beýik Watanyň bar,
hem ilim bar iller ýaly!

24.11.99.

Beýik XX tamam bolup ýör...

DEPREM

Fransuz telewideniýesinden Türkiýedäki ýer yranmalarynda ýykylan şäherlerden berlen reportažlary synladym. Çadyrlarda ýaralylar ýatyr. Gara kostýumly, ak köýnekli, owadan galstukly saglyk bakany ýaralylaryň ýanyna baryp, «Geçmiş olsun» diýip çykýar. Men onuň ýüzündäki biparhlygy sowet komunistleriniňkä meňzedýärin. Žurnalist çadyryň işiginde oturan aýallaryň ýanyna baryar. Olar hökümetden kömegiň azdygyny, şunça çagam bar, halym perişan, çadyrda galdym diýseň, nämüçin onça çaga dogurdyň diýýändiglerini, saglyk bakany ýaly hal soramaga gelýänleriň bolsa, adamlaryň ýanyna gelip gürleşmeýändiglerini, milletden gorkýandyklaryny ýa-da keyplerini bozaslarynyň gelmeýändigini gürrüň berýärler. Kyrk ýaşlaryndaky biri hökümet wekiliniň ýanyna baryp, çadyrda hallarynyň perişandygyny, emma hiç ýerden kömek yokdugyny, kimiň ýanyna baryp yüz tutsa, başga ýere iberýändiglerini aýdýar, şeýle ýagdaýda hökümetiň nire seredýändigini sorayar. Hökümet wekilem ähli zady öz üstünden sowup, zeyrenmäge durýar. Bir gelin gysam şu çadyrda geçirmeli boljak, nädeýin, gidere ýerim yok, mejbury otyryn diýýär. Başga bir öýi ýykylan adam bolsa, aýaly bilen bar azabynyň kesegiň aşagynda galandygyndan zeyrenýär. Adamlary deprem öldürenok, adamlary adamlar öldürýär. Gowy salnan jaýlar ýykylman dur, gowy salynmadyklar, gurluşyk materialy ogurlanyp satylan jaýlar ýykylyar diýýär.

Gözel Düzje,
seni baryp görmedim,
ýöne derdiň eşdip, ýerler sermedim...
Turjak boldum, galkyp turup bilmedim,
barjak boldum, ýortup baryp bilmedim.
Uzattym ellerim, çenimden gysga,
aýakda hem dyzda galmady ysgyn...

Ekran nalasyndan lagşady süňňüm,
aňlaman halymy, sagmy ýa gün men,
gyz-oglan deý ýaşa ýuwup ýüzümi,
çagalamdan gizläp bukdum gözümi...

-- Gözmonjugy çagalary çyrladyp,
gül çeçegi gelinleri zarlady,
atany çökerip, enäni maýryp,
ýary-ýardan, güli gülzardan aýryp,
nä günlere saldyň ili, Ýaradan?
Ýa gutulma yokmy soňsuz ýaradan,
dertden, bela-beterlerden tükenmez,
günä eden günäsine ökünmez,
sütemkär guwanar sütemin sanap,
hökümdar guwanar ejizi gynap,
sowatly bisowat illeri çapar,
doklar gelip aýyň almasyn gapar,
göge atanyň däl, soňky azygyn,
eger hiç kes biljek däl öz ýazygyn...

A Ýer goduklaýar, çydaman, meger,
pelegiň şarpygy, gör, kime deger,
ýaşamy ýa garra, parhy ýok ýaly,
ýene kimleň küle çöker ykbaly... --
diýdim-de ellerim serdim asmana:
-- Nädip dözdüň, Allam, gapyl basmana?
Ömür hary-zar etmäge ynsany,
ýa ynsan ömründe ýokmy hiç many?

Elbet, hemme hudaý diýýär diňleseň,
emmaki ýaradar halsyz iňlese,
teşne suw dilese soňky deminde,
gallaç boýun bursa baýyň öňünde,
eger-eger, rehim iňjek ýok,
ýatan bilen dert çekişip süýnjek ýok,
gaýta ýene ber diýýärler alanlar,
arşyň-kürsüň depesine galanlar...

Dik durjak bolany epip gidýärler,
ýykylan-sürşeni depip gidýärler.
Gözbaş agtaranyň gömüp sakasyn,
bag ekeniň jomurýarlar şahasyn.

Mal bakany mal deý soýjaklar üýşüp,
hemme tagamyny bilýändir göşüň...
Kimleriň derisi serler, bejerler,
kimler derlär, kimler şerap içerler...
Kimler don geýerler bezemen, artyk,
kimler gury geçer gider boş ýortup...

Ýakynlar ýat bolup barýar, eý, aman,
ýürekler buzlaşýar, sowaýar göwün.
Ýedi ýat keseki uzadýar çay, nan,
gowşan ýaly edýär kalpdaky düwün...

Adam bar, peslik bar, beýiklik-de bar!
Adam ölýär, şükür, adamzat diri.
Adam pahyr dogup-döräp şermysar,
hem elmydam häzir ajalyň iri...

Ah, ajalyň iri, biwagty ýaman!
Alla, ajalyňam bolarmy wagty?
Nesimiň hamyna dykylan saman
egläp otyr bize gelmeli bagty!..

Deprem, bir-birekden alys biz, alys,
depremi, bir-birekden yrak biz, yrak.

Nesimiň gabryna örtülen kamys
Günbatar tümlügin kowmaly çyrak...

Emma, hany, kamys barmy, göwünler
garalykdan bulut deýin degşer, heý.
Simler gyrlyp, çöşlenmeli düwünler,
çözül nire, çigin-çigin çigşer, heý!

Deprem, nadan artyk, nebsiniň guly,
ýagtylygy halta salyp bogarly.
Deprem, adam baryar kowalap puly,
adam adammy ýa kelek dowarmy?!

Adam adammy ýa nebsine eşek,
niýetine agta deýin baglanan?
Deprem, adam ölýär, yzada, bişek,
çaga ölýär, agysyna aglanan!

Derdin aňlamaly adamyň, alla!
Derdin aňlamaly gülüň, ýapragyň!
Gözüni açmaly nadanyň, walla,
dykyp dynman aşagyna topragyň...

Derdin aňlamaly kesegiň, ýeriň!
Daş astynda galmaly däl ömürler.
Emma aňa garşy durýar, geň görüň,
ha geň görmäň, göwündäki kömürler!

Uçup, Arşa çykyp ýörler adamlar,
Ýerde neşe çekip ýörler nadanlar.
Kimler gökden bakyp otyr tüm gije,
kim ýykyk ketekden çilip ýör jüýje...

Deprem, sim çekilen aralyklardan,
depren, daş haýatlar beýikden-beýik.
Deprem, ynam gaçýar garalyklardan,
depren, göwün synyk, tutmaz dek seýik...

Hamala milletler bir dogan däl-de,
aýry ýaly owal-başdan keseki.
Meger, adam ýanýar niýetden-pälden,
hem başyna geýýär daşy-kesegi...

Deprem, ýaşamaga wagtymyz çäkli,
ölmek üçin hatar million sebäp...
Eger her kim diýse, walla, men päkmi,
hemem öz ömründen ýapmasa kebab...

Ystambyl,
men seni baryp görmedim,
emma derdiň eşdip, ýerler sermedim.
Turjak boldum, galkyp turup bilmedim,
barjak boldum, ýortup baryp bilmedim.
Uzaldym ellerim, çenimden gysga,
aýakda hem dyzda galmady ysgyn...

Ata-babalarymyň daňu-säheri,
at üstünde ýorlup ýeten şäheri,
Ýollaryň agalam nazarna ornan,
ganatdan per azdy, asmanda durnam,
ylhamy-yhlasy türküň-türkmeniň,
meň erkimde bolsa, bela ertmerin,
balalaryňa, guş-gumursy, gülüňe,
arman, erkim ýetýär diňe dilime...

Ystambyl, Ystambyl, bagra bassam bil,
aglasam bil derdiň çekip alysdan.
Keseki dälidirin, özüňkidirin,
hem ýüregim akdyr meniň kamysdan.

Söýendirin seni uzakdan garap,
uzakdan görküňe guwanandyryn.
Ah, nämüçin bu gün bolduň sen harap,
züýatlarňy çyra deýin söndürip?!

Ah, nämüçin akar suwuň bulandy,
nämüçin garaldy asmanyň, türküm?
Gül çagalar gara guma dulandy,
gülki gaçdy gitdi jeren deý ürküp...

Ystambyl, Ystambyl,
gaýgy-gussam bil,
örtensem bil alyslardan oduňa.
Men senden daş düşdüm, dag-deňiz aşyp,
hem alysdan aşyk boldum adyňa!

Armanym, seni bir baryp görmedim,
görmedim türkmenim baran ýerlerin.
Daşdan derdiň eşdip, ýerler sermedim,
göz öňümi duman aldy germelip...

Kerwenim dünňürdäp, ýitdi-de gitdi,
maýsa gelin düýe sagdy salgymda.
Baldyzy ak köşek ýitdi-de gitdi,
gözüm açsam, gara daglar alnymda...

Dag düýbünde ýaşyl suwlar tolkunyp,
umman derýa çarp urup dur kenara.
Suw üstünden gitsem diýdim galkynyp,
ogşap ýyldyrymdan ýanan çynara...

Topar alym ärler, goja Möwlana,
Ýunus Emre geldi Tapdygy bilen.
-- Ystambyl, Ystambyl! -- Eşdildi nala,
Garaja Oglan geldi, gözünde elem.

Beýik ärler geldi kalby nurana,
Ah, sözünde elem, ruhy basyk.
-- Neçüýn bizde ýol berilmez ugrana? --
Soradym birme-bir ýüzümi asyp...

-- Nämüçin biz alys birek-birekden,
nämüçin biz özge bolduk, ýat bolduk?
Bir atadan gaýdyp düýpden-derekden,
bile aglamadyk, aýry şat bolduk.

Özbek, gazak, gyrgyz diýip böldüler,
azeri diýdiler, diýdiler türkmen.
Bize mydam bizçe ýoklar güldüler,
a indi hemmämiz bir millet -- gorkmen!

Gorkýas bir-birekden ajaldan beter.
Gorkýas ertelerden, gorkýarys düýnden.
Gorkýas, kimdir biri kowalar ýeter,
saňňyl-saňňyl edip ötyäris müýnde...

Müýnümüz bar babalardan, atadan.
Çagalar önünde müýnli, günäli.
Gorkýas heniz görülmedik gatydan,
hemem başgalara atýas günäni.

Gorky biziň ganymyza siňipdir,
çöküpdür, ornapdyr gözlerimizde.
Gorky bizi gutarnykly ýeňipdir,
basyp-baglap pikir-sözlerimizde.

Şoň üçin biz uçar ýasap uçmadyk,
ah, şoň üçin galdyk ýeňi pyçakly.
Batyr bormy betbagtlykdan gaçmadyk,
bagty garşylamaz duzly-saçakly?!

Şoň üçin gamaşyk ýüzlerimiz biziň,
şoň üçin azat däl düzlerimiz biziň.
Şoň üçin biz tomsuň günü üşeg-eý,
şoň üçin biz aç öljek deý başagaý.

Şoň üçin biz emel ýetse azýarys,
şoň üçin iýýäris çaganyň hakyn.
Şoň üçin biz mydam ýalan ýazýarys,
hem içine sygamyzok çen-çakyň.

Sähel zat üstünde urlup-çapylýas,
uly zatlar galýar gyrada, çetde.
Geplemeli wagty dymýas, gapylýas,
geplemesiz wagty aşýarys hetden...

Beýik XX tamam bolup ýör,
XXI-e basýar aýagyn adam.
Nämüçin henizem aňmazyňky tör,
nämüçin aňlylar ötmeli ýadap?

Nämüçin aňlamaz eli dürreli,
aňlynyň başyna saýyp ýör şindem?
At münen deý arsyz agsak kürreli,
atlylar uýalýar onuň durşundan,
ýöreýşinden, gep urşundan, eý, hudaý!
Mürüt pir bolupdyr, a pirlər gedaý...

Nadan alym men diýp per bermeýär, dat!
Gandal ýetýär gyzył-gyzyl ellere.
Adam asyl-asyl özgermeýär, dat,
gyzgan bitýär gül gögeren pellere...

Her kim eger öz işini etjek däl,
ah, bahana etjek, agtarjak hezil.
Gelen baky, eger-ahyr gitjek däl,
hemem hözir görjek özgäni ezip...

Daş diwar astynda çyrlaýar çaga,
çäresiz çyrypnyýar uýa hem aga...
Daş diwar astynda iňleýär ene,
gideni getirden ejiz biz ýene...

Dogjagu-geljegiň rysgyna dawa
salyp ýören ýaly bir topar nadan,
nämüçin, nämüçin zulum bar çaga,
nämüçin kemakyl akyllý adam?

Geljegiň bagtyna, şatlygyna däl,
betbagtlygna şärik ýaly ençeler...
-- Ah, bu ýazgyt, ah, bu maňlaý ýa ykbal --
diýýäs soňra saçymyzy penjeläp.

Ah, nämüçin gapyl çig süýt emenler?
Alla aňa garşy işleýärmí ýa?
Owal ekläp, soň üstüne eñen Ýer,
adamdan ar almak işleýärmí ýa?

Belki, peslikleriň köplügi üçin,
artyklygy üçin çen bilen çakdan,
belki, adamlaryň okansoň için,
Ýeriň özi çykjak bolýandyr hakdan...

Ýok, Ýaradan ömür berýär, ölümi
adam gözläp tapýar arman-ýadaman.
Oda berýär Taňryň gülli çölüni,
hemem edeninden bolýar şadyman.

Ýere sümüp gidip armanly adam,
ornapmy ahmyry toprak süňňüne?
Ah, nämüçin arly her şarpyk dadan,
bu zemini iýjek gurup deňňene...

Bu zemini içjek guýup bulgura,
ýa kineden ejiz, ýa şere berlen.
Bu dünýäni köp görüp ýör gul-gula,
adam olaň bary, geýim deý serlen,
ýuwulyp ýa ýöne ýagyşdan soňra,
kiri, tegmilleri aýrylmaz asla.
Ah, adam barymyz, gyzyly-goňras,
gaçyp-kowup baryas özümüz haslap...

Adamyň arzuwy çöküp gözüne,
göwni bilen garrap geçipdir, meger.
Eger adam bakmaz olsa sözüne,
ahmyr dolanar ger, adama deger...

Munda hiç zat ýitip, ýok bolmaz, bu hak,
agaçlar odun bor, öwrüler küle.
Adam ýanar, köýer, örtener nähak,
hemem öter gider bili бүкүле...

Adam öter, miras galar gultuna
aç gözleri, ah, doýmadyk zadynda.
Aýal altyn-zere diker kiltini,
erkek ýanar gözi gyzyly hatynda...

Garaýyşlar üýtgemeli adama,
garaýyşlar üýtgemeli zemine.
Adam, beýdip öz-özüňden ýadama,
adam, özüň dawa salma demiňe!

Garaýyşlar, gözler, nazarlar üýtgäp,
mähir-mylakata gelmeli hemme!
Adamlar, özümüz ýüň deýin tüýtmän,
aç çaga deý çyrlap soraýan emme,
mähir soraň, sabyr-kanagat beriň,
bir-birege, kesekä hem ýatlara,
özgeriň, özgeriň, diňe özgeriň,
ýanyp gitmäň içden turan otlara!

Gahara, ýigrenje aldyрмаň erki,
kine bilen bakmaň guşa, güllere.
Söýgi ýaşawyşyň ýeke-täk şerti,
söýgüsiz gül zemin solar, süllerer!
Ah, Izmit,
men seni baryp görmedim,
ýöne derdiň eşdip, ýerler sermedim...
Turjak boldum, galkyp turup bilmedim,
barjak boldum, ýortup baryp bilmedim.
Uzatydym ellerim, çenimden gysga,
aýakda hem dyzda galmady ysgyn...

Ysgyn ýok ýazmaga nalanyň yzyn,
elde däl -- ýürekde, bagyrda, başda.
Ystambyl, men seniň isleýän ýazyň,
şondan seniň bilen aglaýan daşda!..

16.09.--20.11.99. Bergen.

Terjimeler ýa-da Ýan Rybowiçden üç goşgy

ADALATYŇ DABARLANMAGY

Adalaty bize eçilmez hiç kim,
onuň özi geler, daňlak ýaly ak.
Ýüzüni bukanlaň açylar ýüzi,
maskasy sypyrlyp, zyňylyp daşa.
Adalat galamyn alar-da pisleň,
ellerine sübse berer ylaýyk,
gabaty bolar ýaly pikir-oýuna.
Ýañraja sähneler uzakdan görüp,
baş egerler danalara köp sözsüz,
bolmalysy ýaly bolar barça zat,
mundan ozal asla bolmanam bolsa.
Reňkler,
gyzylu-gök hemem ýaşyl,

sary -- bary
garym-gatym bolarlar,
isleýşi deý tebigatyň, barlygyň,
hersî gerek, zerur mukdarlarynda.
Mawy, gara,
çalu-goňur, bary bor,
hatda ak hem unudylmaz öňki deý.
Kezzaplary bir ujundan adalat
azaşdyryp taşlar akyl-huşundan,
aňmaz-bilmez ýaly çyny, ýalany.
Ogrular girerler öýüne ogryň.
Gan içenler öldir birek-biregin.
Müňläp ownuk-uşak heýkelçelerden,
guýlup ýeke äpet heýkel dikiler.
Şeýle bolar dikelende adalat.
Onuň özi geler Günüň dogşy deý,
biz ony getirip ýa-da getirmän
başarmarys islesegem ýürekden.
Onuň özi geler, gutulgysyz ol,
edil daňyň atyşy deý tümden soň.

MERMERLEŞMEK

Eger-de sen artist bolmak isleseň,
döwlet äri, keramatly, rowaýat,
ýa-da şoňa meňzeş ýene-de bir zat,
hem düşmejek bolsaň agyzdan-dilden,
eger-eger, hiç hal kejeleşmegin,
gaça dur dawadan, sögüşden, jeňden,
içme gyzyly-ak artyp galany,
gözi gyzył aýal-gyza seretme,
huşuňda, düýşüňde sak-hatyrjem bol,
hemmelere ýylgyr, mylaýym sözle,
gaharyň, kinäňi bildirme hiç hal,
töwerek-daşyňa mähirli gözle,
tüykünme, gaşanma-da,
ýalan sözläp üýşenme-de,
hem diýme hiç: men bilemok,
tämizje bol, hyllygyňy akdyрма,
asgyрма, erniňe, burnuňa bek bol,
jorabyň hemişe ýuwulgy bolsun,
hemem, walla, pys geçmesin oklaryň,
atdandan ýa çyndan ýalňyşma birem,
hüňürdeme, iňirdeme hiç haçan,
gyzarma, derleme, aglama, gülme,
etme göwün isläniňi,
halsyz, mejalsyz bolma,

ýaradan ýaratma täzeden, tarpdan,
hassalama, basalaşma, böküşme,
nahar iýseň şapbyldatma agzyňy,
hem aýratyn pikir etme özgeden,
bolmasyn üýtgeşik garaýşyň asla,
pazyrdadyp sümgürinme ýeňiňe,
gitme, girme hajathanaň agzyndan,
ýagny, anyk aýdylanda gönümel,
gowusy sen ýaşama,
gös-göni bar dikel dikeç üstünde,
hemem öwrül baky mermer heýkele.

Şonda hiç kim gezmez senden öýkeli.

UGUR GÖRKEZIJİ

Men bir ýol belgisi,
ugur görkezýän
hemem galýan şol bir duran ýerimde.
Ýagys ýa gar, tozan tursun, serimde
diňe ýol görkezmek,
gidip bilmeýän
öz görkezen ýolum bilen haýdaşlap,
durun güýzi güýzläp, gyşlary gyşlap.
Ýele-güne solýan hemem gülmeýän.

-- Eger gitsem, kim görkezer ýaş-eleň,
täze gelenlere ýoly-ýodany? --
diýýän hemem oňýan gultunyp galyp,
a özgeler başa çekýär badany.

Dyzynyp geldiler üstüme köp aý,
öwürtek boldular ýüzümi terse.
Birnäçesi bolan boldy hoşamaý,
käsi gele-gelmän küpäme berse.
Görketjek boldular hol başga ýoly,
gelen dönüp gider ýaly yrgyllap.
Ýöne menem günebakar mysaly,
hergiz diňe bir tarapa yrylýan,
has dogrusy, diňe bakýaryn Güne,
nirä öwürseler, aýlanyp ýene!

Bergen, 2000.